

PHARMAZETA

ASKLEPIY Group

Фармацевтик даракчи

ЗАМОНАВИЙ БЕМОР:

ДОРИ ВОСИТАЛАРИ
ИСТЕЪМОЛЧИСИ
ҚАНДАЙ ЎЗГАРМОҚДА?

ASKLEPIY Group
бош директори
Анвар Толибов билан суҳбат

№ 7 // июль 2026 г.

КЕЛАЖАК ПАЦИЕНТИ: ДОРИ ИСТЕЪМОЛЧИСИ ҚАНДАЙ ЎЗГАРМОҚДА. ASKLEPIY GROUP БОШ ДИРЕКТОРИ АНВАР ТОЛИБОВ БИЛАН СУҲБАТ (2-3 БЕТ) ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ, 2026 ЙИЛ ИЮНЬ (4-6 БЕТ) ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА САНОАТИ: 2026 ЙИЛ ИЮЛЬ ОЙИНИНГ АСОСИЙ ВОКЕАЛАРИ (7-БЕТ) САЁХАТЧИНИНГ ДОРИ ҚУТИЧАСИ: ЙЎЛДА НИМА ХАҚИҚАТАН ҲАМ КЕРАК БЎЛАДИ? (8-БЕТ) ҚИШГА ЁЗДАН БОШЛАБ ТАЙЁРЛАН. НЕГА ШАМОЛЛАШ МАВСУМИГА ОЛДИНДАН ТАЙЁР ТУРИШ КЕРАК? (10-11 БЕТ) «МИРАМИСТИН»НИНГ СПИРТЛИ АНТИСЕПТИКЛАРДАН АСОСИЙ ФАРҚИ (12-13 БЕТ) ОКСИМЕТАЗОЛИН МАҲАЛЛИЙ ДЕКОНГЕСТАНТ НАМУНАСИ СИФАТИДА: БУРУН ОРҚАЛИ НАФАС ОЛИШНИ ТЕЗ ТИКЛАШНИНГ КЛИНИК АФЗАЛЛИКЛАРИ (14-15 БЕТ) ЮРАК ТЎХТАМАСДАН ИШЛАЙДИ. УНИ ҚЎЛЛАБ ҚУВВАТЛАНГ (16-17 БЕТ) МИКРОБИОТА – СОҒЛИҒИМИЗНИНГ ЯШИРИН БОШҚАРУВЧИСИ (18-19 БЕТ) ЗАМОНАВИЙ БОСҚИЧДА ДОРИ ВОСИТАЛАРИ СИФАТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ: ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА ТАРМОҒИ ОЛДИДАГИ ЯНГИ ТАЛАБЛАР ВА ВАЗИФАЛАР (20-21 БЕТ) ВИТАМИНЛАР: БЕМОРЛАР ЎҚИМАЙДИГАН ЙЎРИҚНОМА (22 БЕТ) ГОРМОНАЛ МУВОЗАНАТ: ОРГАНИЗМДА НИМА СОДИР БЎЛАДИ? (23-БЕТ)

СУҲБАТ

Келажак пациенти: дори истеъмолчиси қандай ўзгармоқда

Келажак пациенти аллақачон бор — фақат фармацевтика соҳаси ҳали унинг хулқ-атвориға ҳамма жойда ҳам мослашиб улгургани йўқ. У кутишни истамайди, ноаниқликни ёқтирмайди, хизматларни худди e-commerce соҳасидагидек таққослайди, даволаш жараёнининг рақамли ҳамроҳлигини кутади ва тобора кўпроқ дорихонага нафақат дори учун, балки йўл-йўриқ учун ҳам мурожаат қилмоқда: нимани танлаш, қандай қабул қилиш, қаерда арзонроқ, қайси препаратлар билан бирга қўллаш мумкин, курсдан чиқиб кетмаслик қоидалари, харидни қачон такрорлаш керак.

«Келажак пациенти» ким эканлиги ҳақида бизга ASKLEPIY Group бош директори Анвар Толибов сўзлаб берди.

Екатерина Доронкина

Нима учун айнан self-care ва ОТС асосий ўсиш драйверларидан бирига айланди?

Чунки истеъмолчининг ўзи ҳам «кичик» ва чегаравий ҳолатларни мустақил ҳал қилишга фаолроқ киришди: профилактика, мавсумий ҳолатлар, витаминлар, ошқозон-ичак тракти, тери, уйқу, хавотир билан боғлиқ воситалар, иммунитетни қўллаб-қувватлаш ва ҳоказо. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти self-care бўйича янги материалларида ушбу тушунча доирасига дори воситалари, диагностика ва мониторинг қурилмалари, шунингдек, рақамли воситаларни ҳам киритади.

IQVIA'нинг соҳавий маълумотлари эса аксарият минтақаларда ОТС сегменти ўсишда давом этаётганини кўрсатади. Бунда e-pharmacy айрим Европа бозорларида аллақачон сезиларли улушни эгаллаган — масалан, Германияда қарийб 26%, Чехия ва Словакияда эса тахминан 15%. Бизнес нуқтаи назаридан бу шуни англатадики, self-care'ни «иккинчи даражали тоқча» сифатида қабул қилишни тўхтатиб, уни тўлақонли истеъмол категорияси сифатида бошқаришни бошлаш керак.

Телемедицина ва электрон рецептлар харидга олиб боровчи йўлни қандай ўзгартирмоқда?

Улар эҳтиёж ва харид ўртасидаги ортиқча босқичларни қисқартирмоқда. Европа мамлакатларида телемедицина пандемиядан олдинги даражага қайтиб қолмайди: телемедицина консультацияларининг ўртача сони 2019 йилда ҳар бир беморга 0,5 тани ташкил этган бўлса, 2021 йилда 1,3 тага етди, кейин эса 2023 йилда 1,0 даражасида барқарорлашди.

Россия ва МДХ мамлакатларида ҳам рақамли рецепт энди экзотик тушунча бўлиб қолмаяпти. Хусусан, Қозоғистон «Ижтимоий ҳамён» орқали миллионлаб рақамли рецептлар берилгани ҳақида маълум қилди. Бозор учун бунинг маъноси битта: «консультация — рецепт — тўлов — дори воситасини олиш — қайта харид» занжири қанчалик қисқа бўлса, беморни ушлаб қолиш даражаси шунчалик юқори бўлади.

Сизнингча, «келажак пациенти» ким?

Менинг фикрим, келажак пациенти — бу шунчаки «дори воситасини олиш»ни эмас, балки ўз ҳолатини бошқаришни истайдиган инсон. У тизимдан ахборотга тезкор кириш, симптомдан ечимгача бўлган тушунарли йўлни, рақамли мурожаат нуқтасини, идеал ҳолатда эса хариддан кейинги ҳамроҳликни ҳам кутади. Агар илгари фармацевтика асосан маҳсулот ва тарқатиш канали атрофида қурилган бўлса, энди эътибор маркази бемор тажрибасига силжимоқда. Буни халқаро бозорларда ҳам кўриш мумкин: соғлиқни сақлаш соҳасидаги онлайн хизматлар кенгаймоқда, телемедицина одатий канал сифатида мустаҳкамланди, self-care эса энди перифериядаги йўналиш эмас, балки истеъмолчиларнинг асосий хулқ-атвор мантиғининг бир қисмига айланди.

Сўнгги йилларда дори воситалари истеъмолчиси энг кўп жиҳатдан қандай ўзгарди?

Энг аввало, унинг кутилмалари сезиларли даражада ўзгарди. Бемор энди дорихонани фақат бошқа бир дорихона билан эмас, балки умуман энг яхши рақамли хизматлар билан таққослайди. У дори мавжудлиги, нархи, етказиб бериш муддати, буюртма ҳолати ва харидлар тарихини кўришни, эслатмалар олишни ҳамда тушунарли маслаҳатга эга бўлишни истайди. Шунинг учун ҳам Буюк Британияда NHS App рецептларни бошқариш учун одатий интерфейсга айланди, АҚШда эса истеъмолчилар очик-ойдин нарх ва минимал тўсиқлар тамойилига асосланган моделларга — Hims & Hers'дан тортиб Amazon Pharmacy'гача — кучли қизиқиш билдирмоқда.

СУҲБАТ

Ўзбекистонда ҳам яқинда электрон рецептларни жорий этиш бўйича лойиҳа бошланди. Лойиҳанинг дастлабки босқичида пилот тизим муайян қийинчиликлар ва истеъмолчилар томонидан тушунмовчиликларга дуч келган бўлса-да, мамлакатимизда бунинг учун технологик асос аллақачон яратилган. Бироқ якуний натижа янги тизим шифокорлар, дорихоналар ва беморларнинг реал амалиётига қанчалик тез мослаша олишига боғлиқ бўлади.

Бунда дорихона ва фармацевтнинг роли қандай ўзгармоқда?

Дорихона бугун фақат дори воситаларини бериш нуқтаси эмас. У ишонч интерфейсига айланмоқда. Фармацевт эса реклама билан алоқа нуқтасидан кам бўлмаган даражада муҳим роль ўйнайди: у беморга тўғри йўналишни кўрсатади, даволаш курсини тушунтиради, хатолар билан боғлиқ хавфлар ҳақида огоҳлантиради, ОТС ва self-care доирасида танловни амалга оширишда ёрдам беради, баъзан эса беморнинг даволаш тартибига риоя қилишини таъминлаб қолади.

Бугун беморнинг йўли тобора кўпроқ чизиқли тиббий воронкага эмас, балки ўзаро боғлиқ мулоқот нуқталари тармоғига ўхшаб бормоқда: симптомлар ҳақида маълумот излаш, шифокор билан чат, онлайн-консультация, рақамли рецепт, дори воситасини олдиндан буюртма қилиш ёки етказиб бериш, эслатмалар, такрорий буюртма, профилактика ҳақида контент, содиқлик дастури.

Медиа-коммуникация ва омниканаллик даврида фармацевтика компанияларининг маркетинги қандай ўзгармоқда?

Маркетинг «хабар орқали босим ўтказиш» моделидан «тўсиқларни бартараф этиш» моделига ўтмоқда. Бренд ҳақида оддий хабардорликнинг ўзи етарли эмас: дори воситасини қаердан сотиб олиш, қанча туриши, қандай қўллаш, буюртмани қандай такрорлаш ва даволаш курсини қандай узмаслик кераклигини ҳам тушунтириш зарур.

Жаҳон бозорида медиа-амалиётлар истеъмолчилар кутилмаларининг ўзгариши тўлқинида ривожланди, бироқ улар бу жараённинг иккинчи томонини — регулятор талабларини ҳам намоён қилди. Hims & Hers компанияси икки йил ичида даромадини 2023 йилдаги 872 млн доллардан 2025 йилда қарийб 2,35 млрд долларгача оширди, обуначилар сони эса 1,5 млндан 2,5 млндан ортиқча етди. Бироқ шу билан бирга, FDA 2026 йилда 30 та телехелс компаниясига ёлғон ёки истеъмолчини чалғитиши мумкин бўлган даъволар юзасидан огоҳлантиришлар берди. Демак, янги маркетинг бир вақтнинг ўзида қулай ва комплаенс талабларига қатъий мувофиқ бўлиши керак.

Уч-беш йилдан кейин дори воситалари истеъмолчиси қандай бўлади?

У мулоқот каналига нисбатан камроқ, қулайликка нисбатан эса кўпроқ содиқ бўлади. У маслаҳат, дори танлаш, харид, тўлов ва даволашни кузатиб бориш жараёнларини тобора кўпроқ ягона рақамли муҳитда бирлаштиради. Персонализацияни бонус сифатида эмас, балки хизматнинг базавий функцияси сифатида қабул қилади.

Сурункали ҳолатлар билан боғлиқ сценарийларда у курсни унутмасликка, даволаш жараёнини назорат қилишга ва терапиянинг аҳамиятини англашга ёрдам берадиган брендлар ҳамда дорихоналарни тобора кўпроқ танлайди. ОТС ва self-care сегментларида эса нафақат дори қутисини, балки танловига бўлган ишончни ҳам таклиф қиладиган хизматларга устунлик беради.

Шунинг учун фармацевтика соҳасининг келажақдаги етакчиси шунчаки ишлаб чиқарувчи ёки дорихоналар тармоғи эмас. Бу — соддалик ва минимал ҳаракатлар таъмоили.

Қайси халқаро кейсларни мисол сифатида келтира оласиз?

Буюк Британияда NHS App ва электрон рецептлар

NHS England дори воситалари билан боғлиқ жараёнларни изчил равишда бошқариладиган рақамли сценарийга айлан-тирмоқда. Electronic Prescription Service хизмати рецептларни бемор танлаган дорихонага электрон шаклда юбориш имконини беради, NHS App эса такрорий рецептга буюртма бериш, тайинлов тафсилотларини кўриш ва танланган дорихона-ни ўзгартириш имконини яратади.

Бу аллақачон пилот лойиҳа даражасидан чиқиб, оммавий истеъмол хизматига айланган: NHS Digital маълумотларига кўра, 2026 йил июнь ойида NHS App орқали 7,39 млн та такрорий рецепт расмийлаштирилган. Бу бир йил аввалги кўрсаткичдан 31% кўп. Ҳар ой фойдаланувчилар қарийб 7 млн та шундай сўров юборади, NHS ҳисоб-китобларига кўра эса ҳар бир рақамли сўров анъанавий усулларга нисбатан ўртача 3 дақиқа иш вақтини тежайди.

Hims & Hers ва медиа моделини масштаблаштириш

Американинг Hims & Hers компанияси фармацевтикада тўғридан-тўғри digital-to-consumer модели қанчалик тез ўсиши мумкинлигини кўрсатди. Компаниянинг расмий молиявий ҳисоботларига кўра, даромад 2023 йилдаги 872 млн доллардан 2024 йилда 1,5 млрд долларга, 2025 йилда эса қарийб 2,35 млрд долларга етди. Шу даврда обуначилар сони ҳам 1,5 млндан 2,2 млнга, кейин эса 2,5 млндан ошди.

Бу шунчаки савдонинг ўсиши эмас — соғлиқ учун ғамхўрликни обуна, масофавий тайинлов ва такрорланувчи сервис форматида харид қилиш одатининг шаклланаётганини англатади.

Amazon Pharmacy ва обуна ҳамда тезкор етказиб бериш модели

Amazon Pharmacy дори воситаларини истеъмол қилишни e-commerce учун таниш бўлган тамойиллар асосида ташкил қилмоқда: шаффоф нарх, етказиб бериш, буюртмани кузатиш ва обуна орқали те-жамкорлик.

Prime фойдаланувчилари учун RxPass ойига 5 доллар эвазига 48 та штатда 50 дан ортиқ кенг қўлланадиган рецепт бўйича дори воситаларига кириш имконини беради. 2026 йилда Amazon хизмат қамровини қарийб 4 500 та шаҳарга кенгайтиришини маълум қилди. Компания, шунингдек, 2025 йилда ишлаб чиқарувчилар купонларини автоматик қўллаш орқали мижозларга 150 млн доллардан ортиқ маблағни тежашга ёрдам берганини билдирди.

Россияда e-pharmacy ва Apteka.ru мисоли

Россияда онлайн-дорихоналар бозори аллақачон «қўшимча канал» мақомидан чиқди. DSM Group баҳосига кўра, 2026 йил биринчи чорагида онлайн савдонинг дорихона сегментидаги улуши умумий до-рихона савдосининг 16,8 фоизига етди.

Дорихона интернет-платформалари орасида етакчилиكنи Apteka.ru сақлаб қолмоқда: айланмаси 40,5 млрд рубл-ни ташкил этади, уланган дорихоналар сони 46,5 мингдан ошган. 2026 йил февраль ойида платформа 6,9 млндан ортиқ буюртмани қайта ишлади, фаол фойдаланувчилар со-ни эса 11,3 млндан ошди.

Қозоғистондаги «Ижтимоий ҳамён»

Рақамли дори маршрути нуқтаи назари-дан Қозоғистон МДХдаги энг кўرғазмали бозорлардан бири бўлиб қолмоқда. Қо-зоғистон ҳукумати маълумотларига кўра, 2025 йилда «Ижтимоий ҳамён» лойиҳаси орқали 13,8 млндан ортиқ рақамли ре-цепт берилган. 2026 йил ўртасида ҳукумат вакиллари ушбу рақамли контур орқали берилган рецептларнинг 76,3 фоизи таъ-минланганини, рақамли идентификация-дан ўтган фуқаролар улуши эса 79 фоизга етганини маълум қилди.

Тавсиялар ва визуализациялар

Асосий хулоса оддий: эски моделни шунчаки «рақамлаштиришга» уриниш эмас, балки уни беморнинг ҳаракатлари атрофида қайта қуриш керак. Жаҳон та-жрибаси қиймат бешта асосий нуқтада яратилишини кўрсатмоқда: рақамли ки-риш имконияти, нархнинг шаффофлиги, такрорий хариднинг соддалиги, даволаш курсини қўллаб-қувватлаш ва персонал-лаштирилган коммуникация. Агар ком-пания ушбу нуқталардан фақат биттасида кучли бўлса, тўлиқ экотизимни ярата ол-ган рақобатчи уни осонгина ортда қолди-риши мумкин.

Маркетинг учун бу «оммавий кампани-я»дан сервис сценарийлари архитектура-сига ўтишни англатади. Контент нафақат ишонтириши, балки ҳамроҳлик қилиши ҳам керак: ОТС сегментида танловни ту-шунтириш, хавотирни камайтириш, ёрдам бериш ва такрорий буюртмани қўллаб-қувватлаш. Rx сегменти учун бу, айниқса, харидорни қўллаб-қувватлаш ва комплаенс талабларига мос сервислардан фойдала-ниш мумкин бўлган ҳолатларда муҳим. Дорихоналар учун эса бу фармацевтнинг ролини кучайтириш, содиқлик дастурлари-ни ривожлантириш, категориялар бўйича тавсиялар бериш ва беморни ортиқча ре-клама билан юкламасдан, унга тўғри йўна-лиш кўрсатишни англатади.

Келажақ пациенти — бу «рақамли бемор» эмас, балки мураккаб соғлиқни сақлаш сервисининг янги истеъмолчи-си. У брендлар, дорихоналар тармоқлари ва платформаларни бошқа хизматларни танлашда қўллайдиган мезонлар асосида баҳолайди: тезкорлик, аниқлик, ишонч, персонализация ва ортиқча ҳаракатлар-нинг йўқлиги.

Манбалар:
1. Data and Digital: Health at a Glance 2025.
2. Фармацевтический вестник.
3. Prescriptions in the NHS App.
4. Hims & Hers Health, Inc. Reports Fourth Quarter and Full Year Results.

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

Ўзбекистон фармацевтика бозори, 2026 йил июнь

Камилла Мусаева

1. Ўзбекистон фармацевтика бозори, 2026 йил июнь

1. Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA)

1-графикда Ўзбекистон бозори ҳажмининг 2025 йил январь ойидан 2026 йил июнь ойигача бўлган динамикаси АҚШ долларида (млн доллар) (1-график) ва қадоқлар сониди (2-график) келтирилган.

2026 йил июнь яқунларига кўра, бозор ҳажми 211,5 млн АҚШ доллари ва 83,7 млн қадоқни ташкил этди. 2025 йилдаги юқори ўсиш суръатларидан сўнг бозор динамикаси нисбатан барқарорлашди.

2026 йил июнь ойида бир қадоқнинг ўртача нархи 2,53 АҚШ долларини ташкил этиб, олдинги ойга нисбатан 7,3% га пасайди. Апрель ойида нарх 2,67 АҚШ долларигача ўсганидан сўнг, бозорда нархлар коррекцияси кузатилмоқда. Шу билан бирга, бир қадоқнинг ўртача нархи 2025 йил бошидаги кўрсаткичдан (2,27 АҚШ доллари) юқори даражада сақланиб қолмоқда.

2. Ўзбекистон бозорининг тузилмаси

2.1. Турли нарх тоифаларидаги дори воситаларини истеъмол қилиш тузилмаси

2026 йил июнь ойида бозорнинг асосий улушини паст нарх сегментидаги (1 АҚШ доллагача) дори воситалари — 56,5% ташкил этди. Ўрта нарх сегментидаги (1–5 АҚШ доллари) препаратлар улуши 28,1%, қиммат препаратлар (5 АҚШ долларидан юқори) улуши эса 10,7% ни ташкил қилди.

Шу билан бирга, бозор тузилмаси аста-секин юқори нарх тоифалари томон силжиб бормоқда. Бу қимматроқ дори воситаларини истеъмол қилиш ҳажми ортиб бораётганини кўрсатади (4-график).

2.2. Импорт ва маҳаллий дори воситалари нисбати

Импорт маҳсулотлари Ўзбекистон фармацевтика бозорида ҳукмрон мавқеини сақлаб қолмоқда: улар қиймат ифодасидаги савдоларнинг қарийб 87%ини,

қадоқлар сони бўйича эса 58%ини ташкил этмоқда.

Шу билан бирга, импорт маҳсулотларининг ўсиш суръати маҳаллий маҳсулотларникидан юқори нарх бўлиб, бу бозорнинг хорижий етказиб беришларга боғлиқлиги сақланиб қолаётганидан далолат беради (5-график).

2.3. Рецепт бўйича ва рецептсиз бериладиган дори воситалари нисбати

2026 йил июнь ойида рецепт бўйича бериладиган препаратлар (Rx) қиймат ифодасида бозорнинг 65%ини — 1,58 млрд АҚШ доллари, рецептсиз бериладиган препаратлар (OTC) эса 35%ини — 858 млн АҚШ долларини ташкил этди. Натурал ифодасида эса улушлар 63% Rx ва 37% OTCни ташкил қилди.

OTC сегменти юқори нарх ўсиш суръатларини намоён этмоқда: пул ифодасида +35,2%, қадоқлар сони бўйича эса +20,1%. Rx-препаратларда ушбу кўрсаткичлар мос равишда +17,7% ва +13,7%ни ташкил этди (6-график).

2.4. АТС гуруҳлари бўйича дори воситалари савдоси тузилмаси

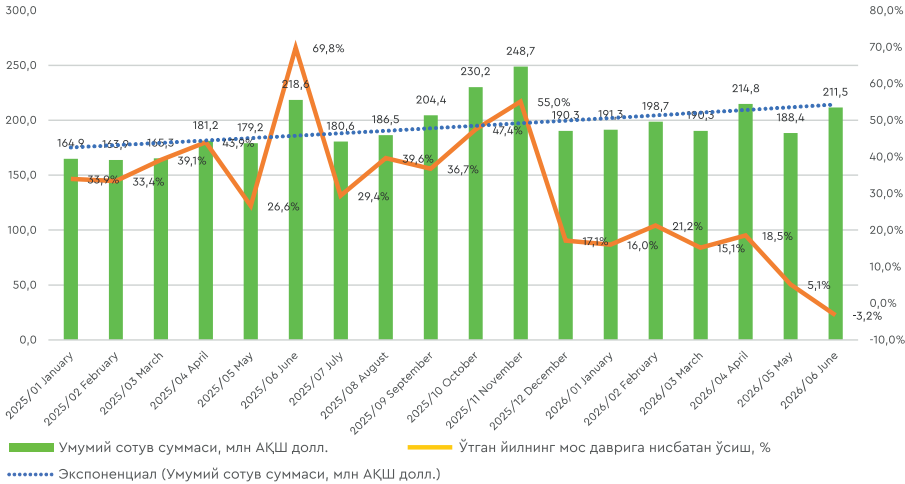
Қадоқлар сони бўйича савдо ҳажмида қон ва қон яратувчи аъзолар учун препаратлар — бозорнинг 21,9%, микробларга қарши воситалар — 14,9% ва юрак-қон томир тизими учун препаратлар — 13,1% улуш билан етакчилик қилди.

Қиймат ифодасида эса энг катта улушни овқат ҳазм қилиш тизими касалликлари ва моддалар алмашинуви бузилишларини даволаш учун препаратлар — 17,8%, микробларга қарши препаратлар — 12,3% ва қон учун воситалар — 11,3% ташкил этди.

Умуман, кўриб чиқиладиган даврда бозор ҳажми қадоқлар сони бўйича 16,0%, пул ифодасида эса 23,3% га ошди.

3. Дори воситаларининг чиқарилиш шаклларига қараб савдо ҳажмининг тақсимланиши

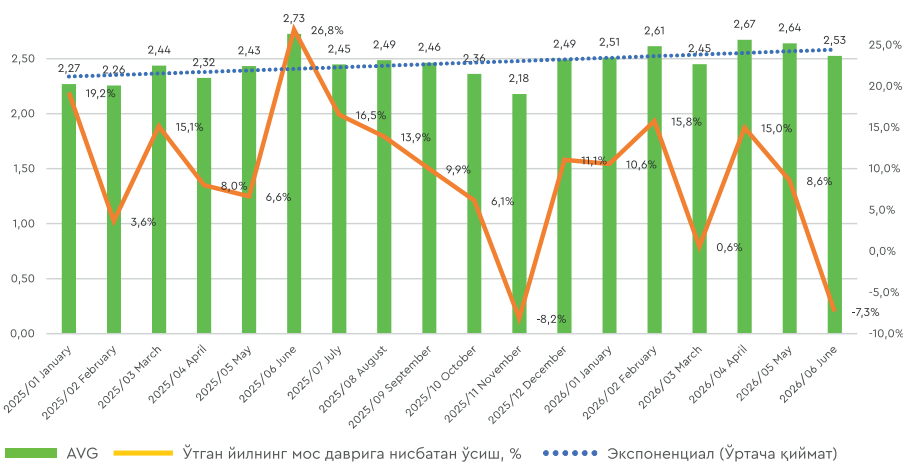
2026 йил июнь яқунларига кўра, қадоқлар сони бўйича савдонинг энг катта улушини оддий

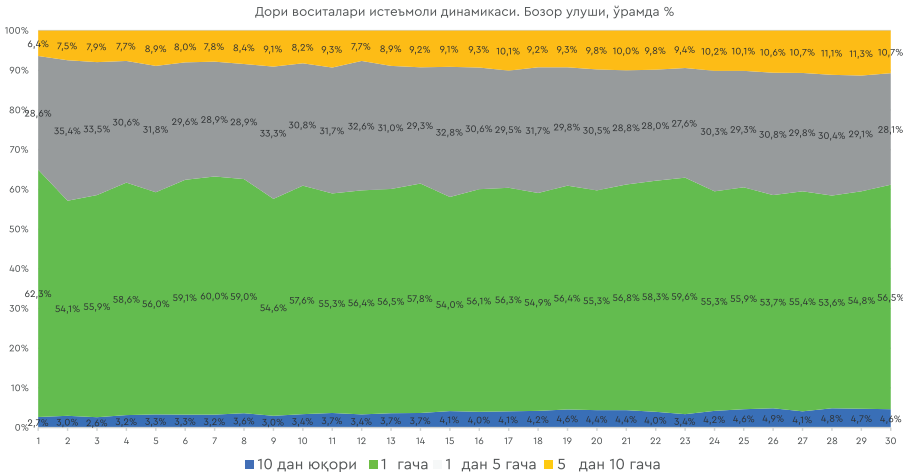
1-график. Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, млн АҚШ доллари. IQVIA, 06/2026

2-график. Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, млн қадоқ. IQVIA, 06/2026

3-график. Қадоқнинг ойлик ўртача нархи, АҚШ долларида ва олдинги ойга нисбатан нарх ўсиши, %. IQVIA, 06/2026

4-график. Турли нарх тоифаларидаги дори воситаларини истеъмол қилиш динамикаси (қиймат ифодасида)

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

парентерал шакллар — 40,9% ҳамда перорал қабул қилиш учун мўлжалланган оддий қаттиқ шакллар — 31,6% ташкил этди.

Қиймат ифодасида эса оддий парентерал шакллар — 31,4% ва перорал қабул қилиш учун мўлжалланган оддий қаттиқ шакллар — 39,3% улуш билан етакчилик қилди.

Энг сезиларли ўсиш парентерал ретард шаклларда (+68,8% қадоқларда ва +156,8% пул ифодасида), шунингдек, маҳаллий дерматологик ва ташқи қўллаш учун мўлжалланган шаклларда (+19,6% ва +42,6% мос равишда) кузатилди (6-жадвал).

4. Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA), 06/2026

2026 йил июнь ойи МАТ натижаларига кўра, савдо ҳажми 2,44 млрд АҚШ доллари-га етди ва йилма-йил ҳисобда 23,3% га ошди. Қадоқлардаги савдо ҳажми 985,3 млнни ташкил этиб, 16,0% га ўсиш қайд этилди.

2022–2024 йиллардаги мўътадил динамикадан сўнг бозор 2025–2026 йилларда жадал ўсиш босқичига ўтди. Бунда пул ифодасидаги ўсиш суръатидан устун бўлмоқда (7-график).

5. Дори воситалари ишлаб чиқарувчилари орасидаги етакчилар

2026 йил июнь ойида фармацевтика компаниялари ТОП-10 рейтингида бозорнинг пул ифодасидаги улуши бўйича WORLD MEDICINE — 3,5% кўрсаткич билан етакчилик қилди. Кейинги ўринларда KRKA — 3,3% ва FARMAK — 2,8% улуш билан қайд этилди.

Шундай қилиб, ТОП-10 компания ўртасида бозор нисбатан бир текис тақсимланган: ҳеч бир компания пул ифодасида бозорнинг 3,5% дан ортиқ улушини эгалламаган.

NIKA PHARM бозордаги энг йирик фармацевтика компаниялари умумий ТОП-10 рўйхатида 10-ўринни эгаллаб, пул ифодасида 2,0% улушга эга. Компания умумий ТОП-10 таркибидаги ягона маҳаллий компания ҳисобланади (3-жадвал).

6. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасидаги етакчилар

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида бозорнинг пул ифодасидаги улуши бўйича NOBEL PHARMSANOAT — 17,3% кўрсаткич билан етакчилик қилмоқда. Кейинги ўринларда NIKA PHARM — 16,1% ва RADIKS NPP — 14,6% улуш билан қайд этилган (4-жадвал).

7. Брендлар орасидаги етакчилар

Брендлар сегментида L-Lysine Escinate (қарийб 1,4%) етакчилик қилмоқда. У бирлаштирилган бренд сифатида қайд этилган.

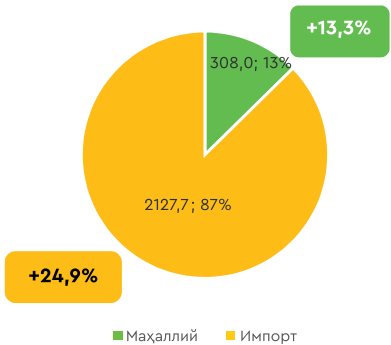
Кейинги ўринда RINOKSIL (≈1,0%) туради. У юқори ўсиш суръати (+21,7%) билан ажралиб, бозорнинг асосий ўсиш драйверларидан бири сифатида ўз аҳамиятини ошириб бормоқда.

8. Маҳаллий брендлар орасидаги етакчилар

RINOKSIL пул ифодасидаги 7,6% улуш ва йилма-йил 21,7% савдо ўсиши билан маҳаллий брендлар орасидаги етакчилик мавқеини сақлаб қолмоқда. У бозор улуши бўйича бошқа брендлардан сезиларли даражада устун.

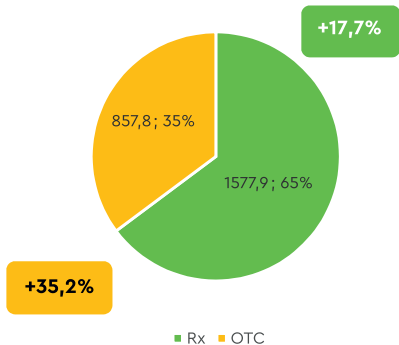
Кейинги ўринларда TYOLFEN HOT — 5,3% ва NATRIUM CHLORIDUM (бирлаштирилган бренд) — 5,2% қайд этилган. RINOMAKS бозорнинг 3,3% улушини эгаллайди ва +85,5% лик жадал ўсиш суръати билан ажралиб туради.

АҚШ долл. млн,МАТ 05/2026

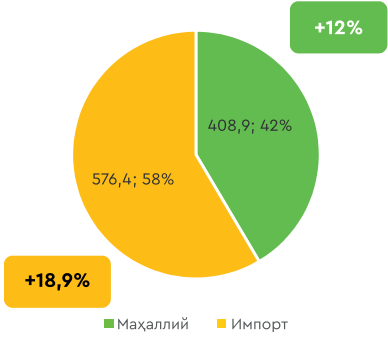
+24,9%

АҚШ долл. млн,МАТ 05/2026

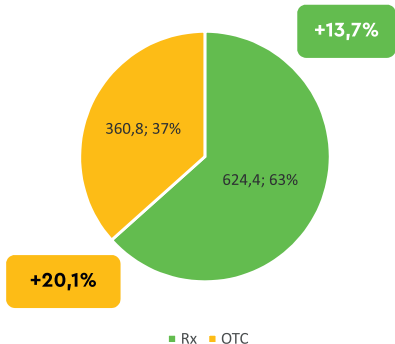
+35,2%

млн ўрам,МАТ 05/2026

+18,9%

млн ўрам,МАТ 05/2026

+20,1%

5-график. Импорт ва маҳаллий препаратлар ҳажмларининг нисбати

6-график. Ўзбекистонда рецепт бўйича ва рецептсиз бериладиган дори воситалари ҳажмларининг нисбати

	млн ўрам				млн АҚШ долл.			
	МАТ 05/2026	Ўсиш, ўрамда	БУ, %, ўрамда	БУ ўсиши, %, ўрамда	МАТ 05/2026	Ўсиш, АҚШ долл.	БУ, %, АҚШ долл.	БУ ўсиши, %, АҚШ долл.
	34,1	39,0%	3,5%	0,6%	133,1	96,3%	5,5%	2,0%
A — Овқат ҳазм қилиш тракти ва моддалар алмашинуви	129,0	18,8%	13,1%	0,3%	433,3	37,4%	17,8%	1,8%
B — Қон ва қон яратиш аъзоларига таъсир этувчи препаратлар	215,5	21,8%	21,9%	1,0%	274,8	17,0%	11,3%	-0,6%
C — Юрак қон-томир тизими	46,9	22,0%	4,8%	0,2%	239,9	23,4%	9,8%	0,0%
D — Тери касалликларини даволаш учун препаратлар	87,3	18,5%	8,9%	0,2%	83,3	45,9%	3,4%	0,5%
G — Сийдик-таносил тизими ва жинсий гормонлар	21,6	21,1%	2,2%	0,1%	112,0	26,0%	4,6%	0,1%
H — Тизимли қўллаш учун гормонал препаратлар (жинсий гормонлар ва инсулинлар мундан мустасно)	11,0	16,8%	1,1%	0,0%	33,8	36,6%	1,4%	0,1%
J — Тизимли қўллаш учун микробга қарши препаратлар	146,4	5,9%	14,9%	-1,4%	300,2	13,5%	12,3%	-1,1%
L — Ўсма ва иммунитетга таъсир этувчи препаратлар	10,4	-5,4%	1,1%	-0,2%	84,9	7,1%	3,5%	-0,5%
M — Суяк-мускул тизими	58,8	11,5%	6,0%	-0,2%	215,9	0,8%	8,9%	-2,0%
N — Асаб тизими	105,1	19,1%	10,7%	0,3%	230,0	21,9%	9,4%	-0,1%
P — Паразитларга қарши препаратлар, инсектицидлар ва репеллентлар	4,1	-2,9%	0,4%	-0,1%	6,2	-4,8%	0,3%	-0,1%
R — Нафас олиш тизими	99,1	8,5%	10,1%	-0,7%	220,5	17,5%	9,1%	-0,4%
S — Сезги аъзолари	12,0	6,0%	1,2%	-0,1%	31,2	13,5%	1,3%	-0,1%
V — Бошқа препаратлар	3,9	30,0%	0,4%	0,0%	36,6	55,3%	1,5%	0,3%
Умумий жами	985,3	16,0%	100,0%		2435,7	23,3%	100,0%	

1-жадвал. Ўзбекистонда АТСнинг I даражали гуруҳлари бўйича дори воситаларининг дорихона савдосидаги нисбати, 06/2026 (IQVIA)

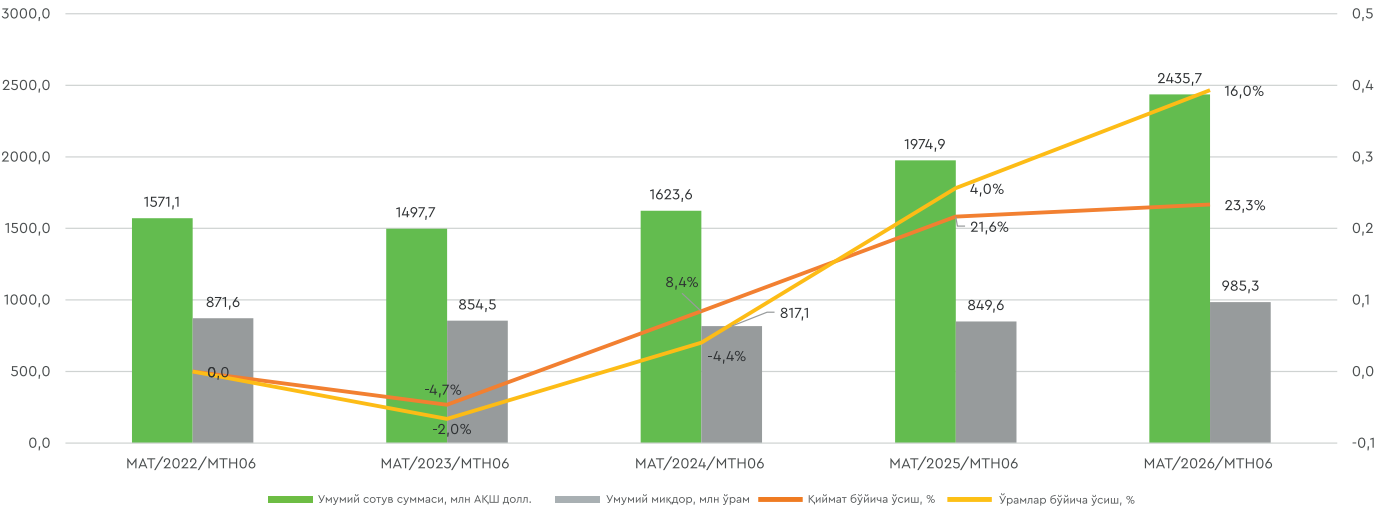
	млн ўрам				млн АҚШ долл.			
	МАТ 05/2026	Ўсиш, ўрамда	БУ, %, ўрамда	БУ ўсиши, %, ўрамда	МАТ 05/2026	Ўсиш, АҚШ долл.	БУ, %, АҚШ долл.	БУ ўсиши, %, АҚШ долл.
A — Оғиз орқали қабул қилинадиган оддий қаттиқ шакллар	311,83	18,1%	31,6%	0,57%	956,05	28,5%	39,3%	1,57%
B — Оғиз орқали қабул қилинадиган ретард қаттиқ шакллар	4,92	21,6%	0,5%	0,02%	33,18	19,7%	1,4%	-0,04%
D — Оддий суюқ шакллар	84,68	15,7%	8,6%	-0,02%	293,42	15,9%	12,0%	-0,77%
F — Оддий парентерал шакллар	403,47	14,5%	40,9%	-0,52%	764,38	17,3%	31,4%	-1,62%
G — Ретард парентерал шакллар	0,43	68,8%	0,0%	0,01%	25,51	156,8%	1,0%	0,54%
H — Тизимли таъсир кўрсатувчи ректал шакллар	12,01	7,2%	1,2%	-0,10%	42,26	6,7%	1,7%	-0,27%
I — Тизимли таъсир кўрсатувчи назал шакллар	0,31	-13,5%	0,0%	-0,01%	1,71	-17,9%	0,1%	-0,04%
J — Тизимли таъсир кўрсатувчи бошқа шакллар	0,02	104,1%	0,0%	0,00%	0,17	61,0%	0,0%	0,00%
K — Оғиз бўшлиғига маҳаллий қўллаш учун шакллар	12,20	-2,9%	1,2%	-0,24%	46,98	9,2%	1,9%	-0,25%
M — Маҳаллий дерматологик ва геморроидал шакллар	113,83	19,6%	11,6%	0,35%	142,34	42,6%	5,8%	0,79%
N — Офтальмологик шакллар	11,80	4,5%	1,2%	-0,13%	31,84	11,8%	1,3%	-0,13%
P — Қўллоққа қўлланиладиган шакллар	0,69	86,7%	0,1%	0,03%	3,51	122,6%	0,1%	0,06%
Q — Маҳаллий таъсир кўрсатувчи назал шакллар	22,38	12,2%	2,3%	-0,08%	51,46	26,9%	2,1%	0,06%
R — Ингаляция учун шакллар	3,02	45,8%	0,3%	0,06%	17,17	29,7%	0,7%	0,03%
T — Вагинал шакллар	3,68	30,6%	0,4%	0,04%	25,69	32,4%	1,1%	0,07%
Z — Бошқа препаратлар	0,01	-68,4%	0,0%	0,00%	0,04	-78,9%	0,0%	-0,01%
Умумий жами	985,28	16,0%			2435,71	23,3%		

2-жадвал. Дори воситаларининг турли чиқарилиш шакллари бўйича савдо ҳажмларини таққослаш

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

Бу бренднинг маҳаллий брендлар орасидаги мавқеи тобора мустаҳкамланаётганини кўрсатади.

Ўзбекистон фармацевтика бозори барқарор ўсиш динамикасини сақлаб қолмоқда ва 2,44 млрд АҚШ долларига (+23,3%) етди. Импорт маҳсулотларининг юқори улуши сақланиб қолаётганига қарамай, бозор аста-секин қимматроқ препаратлар томон силжиб бормоқда. NIKA PHARM бозордаги энг йирик компаниялар ТОП-10 рўйхатига кириб, 2,0% улушни эгалламоқда.

7-график. Ўзбекистон фармацевтика бозорининг динамикаси (2022–2026)

Номланиши	Ўрамлар сони, млн (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, ўрамда, %	Ўсиш суръати, ўрамда, %	Улгуржи савдо суммаси, млн АҚШ долл. (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, АҚШ долл., %	Ўсиш суръати, АҚШ долл., %
WORLD MEDICINE	15,1	15,3%	13,4%	85,7	3,5%	23,0%
KRKA	18,6	18,9%	11,1%	80,8	3,3%	6,6%
FARMAK KIEV	18,5	18,7%	16,1%	68,9	2,8%	22,6%
MENARINI	17,2	17,4%	15,5%	63,3	2,6%	17,1%
SANOFI	6,3	6,4%	-6,5%	61,0	2,5%	5,4%
ABBOTT	5,9	6,0%	19,2%	56,6	2,3%	38,5%
NOBEL PHARMSANOAT	12,3	12,5%	23,2%	53,3	2,2%	35,0%
GEDEON RICHTER	9,3	9,5%	3,1%	51,4	2,1%	-1,2%
YURIA-FARM	13,5	13,7%	21,3%	50,1	2,1%	38,4%
NIKA-PHARM	15,3	15,5%	-19,8%	49,5	2,0%	-7,2%
Умумий жами	98,5		32,9%	2435,7		11,7%

3-жадвал. Савдонинг қиймат ҳажми бўйича ТОП-10 компания

Номланиши	Ўрамлар сони, млн (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, ўрамда, %	Ўсиш суръати, ўрамда, %	Улгуржи савдо суммаси, млн АҚШ долл. (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, АҚШ долл., %	Ўсиш суръати, АҚШ долл., %
NOBEL PHARMSANOAT	12,3	3,0%	23,2%	53,3	17,3%	35,0%
NIKA-PHARM	15,3	3,7%	-19,8%	49,5	16,1%	-7,2%
RADIKS NPP	114,8	28,1%	31,1%	44,9	14,6%	17,0%
JURABEK LAB	52,2	12,8%	-21,7%	29,4	9,6%	-20,2%
DENTAFILL PLYUS	68,6	16,8%	49,6%	27,5	8,9%	22,3%
TEMUR MED FARM	4,6	1,1%	8,0%	10,2	3,3%	49,2%
RIVER MED FARM	44,4	10,9%	43,6%	10,1	3,3%	-8,8%
ASIA IMMUNOPREP.	0,8	0,2%	158,0%	9,0	2,9%	198,0%
NAVBAHOR SANOAT	7,9	1,9%	7,3%	8,1	2,6%	16,6%
UZGERMED FARM	0,6	0,1%	-2,3%	4,3	1,4%	-11,7%
Умумий жами	408,9	100,0%	-18,5%	308,0	100,0%	-14,0%

4-жадвал. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ТОП-10

Номланиши	Ўрамлар сони, млн (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, ўрамда, %	Ўсиш суръати, ўрамда, %	Улгуржи савдо суммаси, млн АҚШ долл. (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, АҚШ долл., %	Ўсиш суръати, АҚШ долл., %
L-LYSINE AESCINATE	2,2	2,3%	10,1%	33,5	1,4%	20,6%
RINOKSIL	8,9	9,0%	5,3%	23,3	1,0%	21,7%
MAGNE B6	1,3	1,3%	0,0%	16,8	0,7%	0,0%
TYLOLFEN HOT	3,0	3,0%	22,4%	16,4	0,7%	29,3%
BOLNOL	4,8	4,9%	30,7%	16,3	0,7%	50,5%
NATRIUM CHLORIDUM	77,9	79,0%	19,7%	16,1	0,7%	-30,0%
URSOSAN	0,5	0,5%	79,9%	16,1	0,7%	100,6%
TIVORTIN	3,9	4,0%	31,2%	15,6	0,6%	49,2%
REOSORBILACT	6,4	6,5%	12,0%	15,4	0,6%	19,0%
CANEPHRON	2,5	2,5%	53,0%	15,0	0,6%	59,8%
Умумий жами	98,5	100,0%		2435,7	100,0%	

5-жадвал. Дори воситалари орасида ТОП-10 бренд

Номланиши	Ўрамлар сони, млн (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, ўрамда, %	Ўсиш суръати, ўрамда, %	Улгуржи савдо суммаси, млн АҚШ долл. (MAT/2026/MTN02)	Бозордаги улуши, АҚШ долл., %	Ўсиш суръати, АҚШ долл., %
RINOKSIL	8,9	2,2%	5,3%	23,3	7,6%	21,7%
TYLOLFEN HOT	3,0	0,7%	22,4%	16,4	5,3%	29,3%
NATRIUM CHLORIDUM	77,7	19,0%	21,2%	16,0	5,2%	-28,7%
RINOMAKS	2,2	0,5%	-30,7%	10,3	3,3%	2,7%
ISOTONIK	49,5	12,1%	43,3%	9,8	3,2%	-9,1%
BACT.STAPH.MEDIPH.	0,7	0,2%	150,4%	7,0	2,3%	181,2%
ORSA	6,0	1,5%	1,7%	7,0	2,3%	6,4%
AMOXICILLIN	8,6	2,1%	57,4%	5,8	1,9%	51,5%
CIPROFLOXACIN	1,4	0,3%	14,7%	5,3	1,7%	-10,4%
ACIDUM ASCORBINICU	15,5	3,8%	4,5%	5,2	1,7%	3,8%
Умумий жами	408,9	100%	5,7%	308,0	100%	-8,0%

6-жадвал. Маҳаллий брендлар ТОП-10

ФАРМ ЯНГИЛИКЛАР

Ўзбекистон фармацевтика саноати: 2026 йил июль ойининг асосий воқеалари

2026 йил июль ойи Ўзбекистон фармацевтика саноати учун рақамлаштириш, сифат талабларини кучайтириш, маҳаллий ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва халқаро ҳамкорликни кенгайтириш жараёнлари билан ажралиб турди. Шу билан бирга, давлат дори воситаларини харид қилиш тизимини ислоҳ қилиш, дорихона бозори устидан назоратни кучайтириш ва дори дармон назорати учун замонавий воситаларини жорий этиш ишларини давом эттирди.

Екатерина Доронкина

Фармацевтика маҳсулотларини давлат томонидан харидида янги қоидалар

2026 йил 1 июлдан бошлаб Ўзбекистонда дори воситалари ва тиббий маҳсулотларни давлат томонидан харид қилиш тизимини ислоҳ қилишнинг янги босқичи кучга кирди. Энди барча давлат буюртмачилари фармацевтика маҳсулотларини харид қилишни махсус электрон модул орқали амалга ошириши шарт.

Шу билан бирга, давлат харидларида иштирок этувчиларга қўйиладиган талаблар ҳам кучайтирилди. Дори воситалари бўйича GMP сертификатиغا эга ишлаб чиқарувчилар, тиббий ускуналар бўйича ISO 13485 сертификатиغا эга ишлаб чиқарувчилар, дори воситаларини улгуржи реализация қилиш билан шуғулланувчи ташкилотлар учун эса GDP сертификатининг мавжудлиги талаб этилади.

Мазкур ўзгаришлар давлат харидларининг шаффофлигини ошириш ва бозор иштирокчиларини халқаро сифат стандартларини жорий этишга рағбатлантиришга қаратилган.

Ўзбекистон ва Сингапур биофармацевтика соҳасида ҳамкорликни муҳокама қилди

Ойнинг халқаро миқёсдаги муҳим воқеаларидан бири Тиббиёт ва фармацевтика саноатини ривожлантириш агентлиги ва Сингапур Миллий университети вакили ўртасида бўлиб ўтган учрашув бўлди. Унда асосий эътибор биофармацевтика ва онкология соҳаларида ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилди.

Бундай лойиҳалар соҳа эътибори анъанавий дори воситалари ишлаб чиқаришдан юқори технологияли фармацевтика, илмий тадқиқотлар ва инновацион даволаш усулларини ишлаб чиқиш томон босқичма-босқич силжиб бораётганини кўрсатади.

Маҳаллийлаштириш ва технологиялар трансферига йўналиш

Ўзбекистон делегациясининг Россияга амалий ташрифи доирасида қатор фармацевтика ва

тиббиёт компаниялари билан музокаралар ўтказилди.

10 июль куни Тиббиёт ва фармацевтика саноатини ривожлантириш агентлиги «Эндофарм» ва Valenta компаниялари билан музокаралар ўтказилгани ҳақида хабар берди. Томонларга Ўзбекистон фармацевтика секторидаги инвестиция имкониятлари ва кейинги ҳамкорлик истиқболлари тақдим этилди.

Кейинчалик Ўзбекистон делегацияси Россиянинг тиббиёт ва биотехнология ташкилотлари фаолияти билан танишди. Дори воситаларини ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришнинг тўлиқ циклига алоҳида эътибор қаратилди. Учрашувлар якуни бўйича технологиялар трансфери, Ўзбекистонда талаб юқори бўлган дори воситалари ишлаб чиқаришни локализация қилиш ҳамда қўшма илмий-ишлаб чиқариш майдончаларини ташкил этиш имкониятлари муҳокама қилинди.

Ишлаб чиқарувчилар ва ёш олимлар билан мулоқот

Ой ўртасида фармацевтика ишлаб чиқариш корхоналари вакиллари билан очиқ мулоқот бўлиб ўтди. Асосий мавзулар қаторида янги дори воситаларини маҳаллийлаштириш, ишлаб чиқариш қувватларини ошириш, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва экспорт бозорларини диверсификация қилиш масалалари ўрин олди.

Шу билан бирга, ёш олимлар, ихтирочилар ва фармацевтика соҳаси мутахассислари билан учрашув ўтказилди. Унда соҳавий илм-фанда мавжуд муаммолар, инновацион ишланмалар истиқболлари ва ёш мутахассисларнинг таклифлари муҳокама қилинди.

Шундай қилиб, ўз илмий базасини ривожлантириш мамлакат фармацевтика саноатини трансформация қилишнинг яна бир муҳим элементига айланмоқда.

Дорихона бозори устидан назоратни кучайтириш

Соғлиқни сақлаш вазирлиги 2026 йилнинг биринчи ярмида

ўтказилган назорат тадбирлари натижаларини тақдим этди. Олти ой давомида Фармацевтика маҳсулотлари хавфсизлиги маркази томонидан мамлакат бўйлаб 634 та назорат тадбири ўтказилди.

Текширувлар якунларига кўра, 33 та дорихонанинг лицензияси бекор қилинди, шундан олтита дорихона давлат томонидан белгиланган нархлардан юқори нархларда дори воситаларини реализация қилгани учун лицензиядан маҳрум этилди. Яна 64 та дорихонанинг лицензиясини бекор қилиш бўйича судга даъволар киритилди. Бундан ташқари, 256 та дорихонанинг мансabdор шахслари маъмурий жавобгарликка тортилди, 74 та тадбиркорлик субъектининг фаолияти эса вақтинча тўхтатилди.

Ушбу кўрсаткичлар дори воситаларини реализация қилиш қоидаларига риоя этилиши, маҳсулот сифати ва нарх интизоми устидан давлат назорати кучайиб бораётганини кўрсатади.

Рақамли маркировка ва дори дармон назоратини ривожлантириш

Дори воситалари ва тиббий буюмларни мажбурий рақамли маркировкалашни жорий этиш бўйича ишлар давом эттирилди. 21 июль куни мутахассислар «Tibtexnika» корхонасида маркировка тизимининг амалиётга жорий этилишини ўрганди. Мазкур ишлар маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни маҳсулотларни рақамли кузатув тизимига босқичма-босқич ўтказишлари доирасида амалга оширилмоқда.

23 июль куни Фарғона вилоятида миллий «Фармаконадзор» ахборот тизими билан ишлаш бўйича семинар ва амалий ўқув машғулотлари ўтказилди. Мутахассислар дори воситаларига нисбатан кузатилган ножўя реакцияларни рўйхатга олиш тартиби ва самарали фармакологик назорат тизимини ташкил этиш масалаларини ўргандилар.

Бундай рақамли воситаларни ривожлантириш дори воситалари хавфсизлигини назорат қи-

лишнинг замонавий тизимини шакллантиришда муҳим қисмга айланмоқда.

Афғонистон билан ҳамкорликни ривожлантириш

Июль ойидаги халқаро кун тартибининг алоҳида йўналишларидан бири Ўзбекистоннинг Afghanistan Food and Drug Authority — AFDA билан ҳамкорлиги бўлди. 22 июль куни томонлар тартибга солувчи органлар ўртасидаги ҳамкорликнинг истиқболли йўналишларини муҳокама қилди.

Кейинчалик Ўзбекистон Фармацевтика маҳсулотлари хавфсизлиги маркази делегацияси Афғонистонга ташриф буюриб, AFDAнинг сифат назорати лабораторияси фаолияти билан танишди.

28 июль куни Афғонистон лабораторияси мутахассислари учун ҳам соҳавий ўқув машғулотлари ташкил этилди.

Қўшни давлатлар билан тартибга солиш соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш нафақат тажриба алмашиш, балки минтақавий фармацевтика бозорида ўзаро ҳамкорликни янада содда-лаштириш нуқтаи назаридан ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Рўйхатдан ўтказиш жараёнларини янада рақамлаштириш

Ой охирида Фармацевтика маҳсулотлари хавфсизлиги маркази яна бир муҳим рақамли ўзгариш ҳақида маълум қилди. Маҳсулотни давлат рўйхатидан ўтказиш зарурлиги тўғрисидаги хулосалар энди фақат электрон шаклда, DARMON ахборот тизими орқали тақдим этилади.

Электрон форматга ўтиш фармацевтика соҳасидаги тартибга солиш жараёнларини кенг кўламда рақамлаштиришнинг бир қисми бўлиб, қоғоз ҳужжатлар айланмасини қисқартириш ва бизнеснинг давлат тузилмалари билан ўзаро ҳамкорлигини соддалаштиришга хизмат қилиши керак.

Қатар билан ҳамкорликнинг янги йўналишлари

Ой Қатар билан ўтказилган халқаро музокаралар билан якунланди. Учрашувда нафақат фармацевтика ишлаб чиқаришнинг анъанавий масалалари, балки замонавий тиббиётнинг истиқболли йўналишлари — геномика, биобанкинг, регенератив тиббиёт, сунъий интеллект, клиник тадқиқотлар ва инновацион ишланмалар муҳокама қилинди.

Шунингдек, томонлар технологиялар трансфери, мутахассисларни тайёрлаш ва қўшма инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш имкониятларини кўриб чиқдилар.

ДОРИХОНА ЙЎРИҚНОМАСИ

Саёҳатчининг дори қутичаси: йўлда нима ҳақиқатан ҳам керак бўлади?

Ёз — узоқ қутилган таътиллار, оилавий саёҳатлар ва сафарлар мавсуми. Кимдир Чорвоқ кўлига, кимдир Самарқанд ёки Бухорога йўл олади, яна кимдир тоғ йўналишларини танлайди, бошқалар эса хорижга дам олиш учун учиб кетади. Маршрут қандай бўлишидан қатъи назар, барчани бир нарса — таътилни ноҳуш сюрпризларсиз ўтказиш истаги бирлаштиради. Шунинг учун тўғри йиғилган йўл аптекаси сафарга тайёргарликнинг муҳим қисми бўлиб қолмоқда. Бугун фармацевт нафақат дори воситаларини танлашда ёрдам беради, балки саёҳатчи дуч келиши мумкин бўлган энг эҳтимолий ҳолатларни олдиндан ҳисобга олишга ҳам қўмаклашади

Марьям Суюнова

1-ВАЗИЯТ. «Парвоздан кейин томоқ оғриди»

Анора, 30 ёш

Истанбулга парвоздан бир неча соат ўтгач, томоғида қуруқлик ҳис қилди. Эртаси куни томоғида қичишиш ва ачишиш пайдо бўлиб, ютиш оғриқли бўла бошлади.

Фармацевт маслаҳати

Парвоз, кондиционер ҳавоси, иқлимнинг кескин ўзгариши ва одамлар билан кўп-лаб алоқалар юқори нафас йўллари инфекциялари ривожланиши хавфини оширади. Биринчи белгилар пайдо бўлганда маҳаллий антисептик терапияни бошлаш муҳим.

Ечим

«Мирамистин» — кенг таъсир доирасига эга замонавий антисептик.

Унинг фаол моддаси микроорганизмлар мембранасини бузиб, уларнинг ҳаётий фаолиятини издан чиқаради. Шу билан бирга, таъсирининг юқори селективлиги туфайли инсон ҳужайраларига деярли зарар етказмайди.

Препарат комплекс терапия таркибида қуйидаги ҳолатларда қўлланади:

- фарингитда;
- тонзиллитда;
- ЛОР-органлари касалликларида;
- стоматитда.

Компакт флакон йўл аптекасига осон жойлашади ва шиллиқ қават яллиғлани-шининг дастлабки белгиларида биринчи ёрдамчилардан бири бўлиши мумкин.

2-ВАЗИЯТ. «Фаол дам олиш тирналишлар билан якунланди»

Бекзод, 35 ёш

Тоғда дам олиш вақтида фарзанди велоси-педдан йиқилиб, тиззасини қаттиқ тирнаб олди.

Фармацевт маслаҳати

Ҳатто терининг кичик шикастланишлари ҳам ўз вақтида ишлов беришни талаб қилади.

Айниқса ёз фаслидаги юқори ҳарорат ва чанг инфекция тушиш эҳтимолини оширади.

Ечим

«Мирамистин» яралар, тирналишлар ва куй-ишларга ишлов бериш учун қўлланилади.

Кенг антимиқроб таъсир доираси туфайли препарат шикастланган тўқималарга инфекция тушиши хавфини камайтиришга ёрдам беради ва комплекс даволаш таркибида қўлланилиши мумкин.

3-ВАЗИЯТ. «Таътилда бурун оқиши ҳар кимни ҳам безовта қилиши мумкин»

Аҳмедовлар оиласи Чорвоққа дам олиш учун йўл олди. Узоқ йўл давомида кондиционер ишлаб тургани сабабли олти ёшли ўғли буруни битиб уйғонди. Кечга бориб, отасида ҳам шунга ўхшаш белгилар пайдо бўлди.

Фармацевт маслаҳати

Ҳароратнинг кескин ўзгариши, кондиционер ҳавоси, иқлим алмашиши ва саёҳат давомида атрофдагилар билан алоқалар болаларда ҳам, катталарда ҳам бурун оқи-ши пайдо бўлишига омил бўлади.

Бундай вазиятда бурундан нафас олишни тезда енгиллаштиришга ёрдам беради-ган ва беморнинг ёшига мос воситани танлаш муҳим.

Ечим

«Риноксил» — турли келиб чиқишга эга ринитларда бурундан нафас олишни енгиллаштириш учун мўлжалланган, оксиметазолин ва ксилометазолин асосидаги назал препаратлар линейкаси.

Препаратлар бурун шиллиқ қавати шишини камайтиради, бурун йўлларининг ўтказувчанлигини тиклашга ёрдам беради ва эркин нафас олиш имконини яратади.

Линейканинг ўзига хос хусусияти — турли ёш гуруҳлари учун мўлжалланган чиқарилиш шакллари-нинг кенг танловидир:

- «Риноксил® Бэби» — ҳаётнинг биринчи ойларида бошлаб болалар учун назал томчилар;
- «Риноксил® Кидс» — болалар учун томчи ва спрей;
- «Риноксил® Формула+» — катталар учун назал спрей;
- «Риноксил®» — катталар учун спрей.

Линейканинг айрим препаратлари таркибига қўшимча равишда левоментол, камфора ва эвкалипт мойи киради. Улар салқинлик ва тозалик ҳиссини ҳосил қи-лади, шиллиқ қаватга тинчлантирувчи таъсир кўрсатади, эвкалипт мойи эса анти-септик хусусиятларга эга.

Линейкада ҳам болалар, ҳам катталар учун препаратлар мавжудлиги туфайли «Риноксил»ни оилавий йўл аптекаси таркибига киритиш қулай — битта линейка оиланинг деярли ҳар бир аъзоси учун мос воситани танлаш имконини беради.

Шаҳноза, 42 ёш

Кондиционер остида узоқ вақт ўтказганидан сўнг, кечқурун тана ҳарорати кўтарилди, бада-нида оғриқ ва бурун битиши пайдо бўлди.

Фармацевт маслаҳати

Иқлимга мослашиш, чўмилгандан кейин ҳаддан ташқари совқатиш, кондиционерлар ва парвозлар ҳатто ёз фаслида ҳам ОРВИ ривожла-нишига туртки бўлиши мумкин.

Нафақат ётоқ режимига риоя қилиш, балки симптоматик терапияни ўз вақтида бошлаш ҳам муҳим.

Ечим

Бундай ҳолатларда «Риномакс Хот» қулай танлов бўлиши мумкин.

Комбинацияланган таркиб касалликнинг бир нечта белгиларига бир вақтнинг ўзида таъсир кўрсатиш имконини беради:

- тана ҳароратини пасайтириш;
- бош ва мушаклардаги оғриқни камайтириш;
- бурундан нафас олишни енгиллаштириш;
- бурун оқиши ва аксиришни камайтириш;
- организмнинг С витаминига бўлган эҳтиё-жини тўлдириш.

Қўшимча афзаллиги — дозанинг бир нечта варианты («Риномакс Хот», «Риномакс Хот Эффект», «Риномакс Хот Экстра») мавжуд-лиги бўлиб, бу симптомларнинг ифодаланиш даражасига қараб мос вариантни танлаш имко-нини беради.

ФИТОЧОЙ «ДИАРФИТ»

ДИАРЕЯДА ИЧАКНИ ҚУЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ

- ИЧНИ ҚОТИРУВЧИ ТАЪСИР
- ЯЛИҒЛАНИШГА ҚАРШИ ЮМШОҚ
ВА СПАЗМОЛИТИК ТАЪСИР
- ОҒРИҚ СИНДРОМИНИ
КАМАЙТИРИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ
- НАЖАСНИ МЕЪЁРЛАШТИРИШГА
ЁРДАМ БЕРАДИ

ДОРИ ВОСИТАСИ ҲИСОБЛАНМАЙДИ

Қўллаш бўйича
Йўриқнома

ТАЪСИР ФОРМУЛАСИ

«Қишга ёздан бошлаб тайёрлан». Нега шамоллаш мавсумига олдиндан тайёр туриш керак?

Ёзнинг иссиқ кунлари ва шамоллаш мавсуми бир-биридан узоқдек туюлади. Бироқ айнан илиқ ойлар ўткир респиратор вирусли инфекциялар (ЎРВИ) профилактикаси ҳақида ўйлаш учун энг мақбул даврдир. Организмни тайёрлаш, иммун ҳимоясини мустаҳкамлаш ва замонавий даволаш ёндашувларини тушуниш куз-қиш мавсумини ҳар томонлама тайёр ҳолда қарши олиш имконини беради

Камилла Рахманова

Амалиётда фаолият юритувчи шифокорлар ва фармацевтлар учун бу мавзу йил давомида долзарб бўлиб қолмоқда. Чунки касалланиш кўрсаткичларидаги мавсумий ўсишларга қарамай, вируслар доимий равишда айланишда давом этади, ЎРВИ белгилари билан шифокорга мурожаат қиладиган беморлар сони эса ҳар йили энг юқори кўрсаткичлардан бирини ташкил этади.

ЎРВИ — одатий, аммо эътиборсиз қолдириб бўлмайдиган касаллик

Ўткир респиратор вирусли инфекциялар дунёда энг кенг тарқалган юқумли касалликлар гуруҳи ҳисобланади. Уларнинг қўзғатувчилари юзлаб турли вируслар бўлиб, уларнинг ҳар бири ўхшаш клиник манзарани келтириб чиқариши мумкин.

Касалликнинг кенг тарқалганлиги бир вақтнинг ўзида бир нечта сабаблар билан изоҳланади:

- ➔ ҳаво-томчи йўли орқали осон юқиши;
- ➔ вирусларнинг хилма-хиллиги;
- ➔ айрим қўзғатувчиларнинг доимий равишда ўзгариб туриш қобилияти;
- ➔ йирик шаҳарларда аҳоли зичлигининг юқорилиги;
- ➔ стресс, сурункали чарчоқ, нотўғри ва мувозанатсиз овқатланиш ҳамда бошқа омиллар таъсирида организмнинг табиий қаршилиқ кўрсатиш қобилияти пасайиши.

Бизнинг минтақамиз учун ҳам профилактика масаласи алоҳида долзарб аҳамиятга эга. Мавсумлар орасидаги ҳароратнинг сезиларли даражада ўзгариши, аҳолининг юқори ҳаракатчанлиги, жамоаларда ишлаш, таълим муассасаларида ўқиш ва жамоат транспортдан фаол фойдаланиш респиратор инфекцияларнинг тез тарқалишига шароит яратади.

Профилактика биринчи белгилар пайдо бўлишидан анча олдин бошланади

Бугунги кунда мутахассислар ЎРВИ профилактикасини бир нечта йўналишларни қамраб олган

чора-тадбирлар мажмуаси сифатида кўриб чиқмоқда.

Профилактиканинг асосини яхши маълум бўлган тавсиялар ташкил этади:

- ➔ гриппга қарши вакцинация;
- ➔ шахсий гигиена қоидаларига риоя қилиш;
- ➔ тўйиб ва етарлича ухлаш;
- ➔ рационал овқатланиш;
- ➔ мунтазам жисмоний фаоллик;
- ➔ етарли миқдорда суюқлик истеъмол қилиш;
- ➔ хоналарни шамоллатиш ва эпидемик кўтарилиш даврида касалланганлар билан алоқани камайтириш.

Бироқ барча профилактик чораларга риоя қилинган тақдирда ҳам инфекция юқиш хавфини тўлиқ истисно қилиб бўлмайди. Шунинг учун касалликнинг дастлабки белгилари пайдо бўлиши билан даволашни ўз вақтида бошлаш муҳим аҳамият касб этади.

Касалликнинг дастлабки соатлари кўп жиҳатдан унинг қандай кечишини белгилаб беради

Беморлар кўпинча шамоллашнинг дастлабки белгиларини аҳамиятсиз ҳолсизлик сифатида қабул қилиб, одатий турмуш тарзини давом эттирадилар. Бироқ касалликнинг бошланишидаёқ вирусли инфекциянинг асосий белгилари пайдо бўлади: тана ҳароратининг кўтарилиши, қалтирок, бош оғриғи, мушаклардаги оғриқ, бурун битиши, бурун оқиши, аксириш ва умумий ҳолсизлик.

Бу даврда беморнинг аҳволини енгиллаштириш ва бир вақтнинг ўзида бир нечта симптомларга таъсир кўрсатиш имконини берадиган даволаш усулини танлаш айниқса муҳим.

Шунинг учун замонавий клиник ёндашувлар бир вақтнинг ўзида бир нечта дори воситаларини қабул қилиш заруратидан қочиш имконини берувчи комбинацияланган препаратлардан фойдаланишга тобора кўпроқ йўналтирилмоқда.

Комплекс симптоматик терапия: бемор учун қулайлик, мутахассис учун ишонч

Препарат танлашда шифокорлар ва фармацевтлар нафақат алоҳида компонентларнинг самардорлигига, балки уларнинг бирикмаси қанчалик мақбул эканига ҳам эътибор қаратадилар.

Замонавий комплекс ечимлардан бири — **«Риномакс Хот»** — грипп ва шамоллашни симптоматик даволаш учун мўлжалланган комбинацияланган препарат.

Унинг таркиби касалликнинг асосий белгиларига таъсир қилувчи компонентларни ўз ичига олади:

- ➔ **парацетамол** — тана ҳароратининг кўтарилишини пасайтириш ва бош ҳамда мушаклардаги оғриқни камайтиришга ёрдам беради;
- ➔ **фенилэфрин гидрохлориди** — бурун шиллиқ қаватидаги шишни камайтиради ва бурун орқали нафас олишни енгиллаштиради;
- ➔ **хлорфенирамин малеати** — бурун оқиши, аксириш ва гистамин ажралиши билан боғлиқ бошқа симптомларнинг ифодаланишини камайтиришга ёрдам беради;
- ➔ **аскорбин кислотаси** — касаллик даврида организмнинг С витаминига бўлган эҳтиёжи ошган пайтда уни тўлдиришга ёрдам беради.

Компонентларнинг бундай уйғунлиги туфайли препарат ЎРВИнинг энг кўп кузатиладиган бир нечта симптомларига бир вақтнинг ўзида таъсир кўрсатиш имконини беради, бу эса даволашни бемор учун янада қулай қилади.

Индивидуал ёндашув имконияти

«Риномакс Хот» линейкасининг яна бир ўзига хос хусусияти — **дозалашнинг учта варианты** мавжудлиги бўлиб, бу шифокор ёки фармацевтга симптомларнинг ифодаланиш даражаси ва беморнинг ҳолатига қараб энг мақбул вариантни танлаш имконини беради:

- ➔ **Риномакс Хот;**
- ➔ **Риномакс Хот Эффект;**
- ➔ **Риномакс Хот Экстра.**

Бундай ёндашув даволаш усулини танлашда янада кўпроқ мослашувчанликни таъминлайди ҳамда симптоматик таъсирнинг етарли бўлмаслиги ёки ҳаддан ташқари кучли бўлишининг олдини олишга имкон беради.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчини танлаш фойдаси

Ўзбекистон фармацевтика бозори учун препаратнинг нафақат самардорлиги, балки унинг ҳамёнбоплиги ва мавжудлиги ҳам муҳим афзаллик ҳисобланади.

«Риномакс Хот» GMP стандартларига мувофиқ фаолият юритувчи **NIKA PHARM** компанияси томонидан ишлаб чиқарилади. Бу маҳсулотнинг барқарор сифатини ва мамлакат дорихоналари тармоғида препаратнинг кенг мавжудлигини таъминлайди, бу эса мавсумий талаб ошадиган даврда айниқса муҳимдир.

Фармацевт учун бу беморга, одатда, дорихона ассортиментидан мавжуд бўлган препаратни тавсия қилиш имкониятини англатади. Бемор учун эса зарур воситани излашга вақт сарфламасдан, симптоматик даволашни кечиктирмай бошлаш имконини беради.

Албатта, респиратор вируслар билан тўқнаш келишдан бутунлай қочиш деярли имконсиз. Бироқ ўз вақтида профилактика қилиш, касалликнинг дастлабки белгиларига эътиборли муносабатда бўлиш ва тўғри танланган симптоматик терапия касаллик кечишини сезиларли даражада енгиллаштириш ҳамда одатий ҳаёт тарзига тезроқ қайтиш имконини беради.

Касалланиш мавсумий равишда ўсадиган шароитда шамоллашнинг асосий симптомларига бир вақтнинг ўзида таъсир кўрсатувчи комплекс препаратлар алоҳида аҳамият касб этади. «Риномакс Хот» — шундай воситалардан бири бўлиб, бир дори шаклида иситма, оғриқ, бурун битиши ва ЎРВИнинг бошқа намоён бўлишларига қарши курашиш учун мўлжалланган компонентларни бирлаштиради. Бу уни шифокор, фармацевт ва бемор учун қулай ечимга айлантиради.

РиноМакс®

ШАМОЛЛАШНИ НАЗОРАТ
ОСТИГА ОЛИНГ!

Бош
оғриғи

Зирқираб оғриш
ва титроқ

Юқори тана
ҳарорати

Бурун ва бурун
бўшлиқларидаги
оғриқ

 ASKLEPIY
Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

АНТИСЕПТИК ЭРИТМА

«Мирамистин»нинг спиртли антисептиклардан асосий фарқи

Камилла Рахманова

Хар куни биринчи стол олди-да бир хил илтимос янграйди: «Ярани даволаш учун бирор нарса беринг».

Бу оддий ибора ортида турли хил клиник ҳолатлар яширин. Боладаги янги тирналиш ёки шилиниш, операциядан кейинги чок, куйиш, стоматит, томоқ оғриғи, стоматологик муолажалардан кейин шиллиқ қаватнинг шикастланиши, уй ҳайвонларининг тирнаши. Ўн-ўн беш йил аввал танлов аниқ эди спирт, йод ёки водород пероксиди. Бугун эса вазият ўзгарди. Замонавий антисептика нафақат микроорганизмларни йўқ қилишга, балки тўқималарнинг ҳаётийлигини сақлаш, ишлов бериш вақтидаги оғриқни камайтириш ва физиологик битиш учун шароит яратишга ҳам йўналтирилган.

Шунинг учун ҳам сувли антисептик эритмалар шифокор амалиёти ва провизор тавсияларида тобора муҳим ўрин эгалламоқда.

Ушбу гуруҳнинг энг машҳур вакилларида бири — «Дарница» компаниясининг «Мирамистин» препарати бўлиб, у маҳаллий антимикроб таъсирининг кенг спектри ва яхши ўзлаштирилиши билан ажралиб туради. Препарат терида ҳам, шиллиқ қаватларда ҳам қўлланилиши мумкин. Мавжуд тадқиқотларда унинг бактериялар, замбуруғлар ва айрим вирусларга нисбатан кенг таъсир доираси, шунингдек, хавфсизлик профили қулай экани таърифланган.

Нима учун спиртли антисептиклар универсал ечим бўлишдан қолди

Этил спирти терини зарарсизлантиришнинг энг тезкор усулларида бири бўлиб қолмоқда. Шунинг учун ҳам у жарроҳлик амалиётидан аввал терини тайёрлаш ва тиббиёт ходимларининг қўлларига ишлов беришда олтин стандарт ҳисобланади. Бироқ уни қўллаш чекланадиган ҳолатлар ҳам мавжуд. Асосий муаммо таъсир механизми билан боғлиқ. Спиртнинг юқори концентрациялари нафақат микроорганизмлар, балки тўқималарнинг юзаки ҳужайраларидаги оқсилларнинг ҳам денатурациясига олиб келади. Натижада, ай-

Мезон	Спиртли антисептиклар	Водород пероксиди	Хлоргексидин	«Мирамистин»
Ачишиш ҳисси	Жуда кучли ифодаланади	Ўртача	Баъзан	Одатда кузатилмайди ёки жуда кам ифодаланади
Шиллиқ қаватларга қўллаш мумкин	Йўқ	Чекланган	Айрим шакллари ва кўрсатмаларда	Ҳа, йўриқномага мувофиқ
Терини қуритади	Ҳа	Оз даражада	Оз даражада	Амалда йўқ
Болаларга мос	Чекланган	Ҳа	Ҳа	Ҳа (йўриқномага мувофиқ)
Маҳаллий таъсир спектри	Кенг	Чекланган	Кенг	Кенг (бактериялар, замбуруғлар, айрим вируслар)

1-жадвал. Энг кўп қўлланиладиган антисептик эритмаларни таққослаш

ниқса шикастланган терига суртилганда, бемор кучли ачишиш ҳиссини сезади.

Бундан ташқари, спиртли эритмалар:

- 1. аксарият шиллиқ қаватларга қўллаш учун мўлжалланмаган;
- 2. оғриқ ҳиссини кучайтиради;
- 3. терини қуритади;
- 4. тез-тез қўлланилганда терининг табиий ҳимоя тўсиғини бузиши мумкин.

Ёш бола ёки жарроҳлик амалиётидан кейинги бемор учун айнан шу камчиликлар антисептик танлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Сувли антисептиклар: даволашга ўзгача ёндашув

Замонавий сувли эритмалар тўқималарга эҳтиёткорлик билан ишлов бериш тамойилларини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Уларнинг вазифаси нафақат микроорганизмларни йўқ қилиш, балки нормал регенерация учун зарур шароитларни сақлаб қолишдан иборат. «Мирамистин» айнан шу тоифага кирилади.

Спиртли эритмалардан фарқли равишда препарат:

- 1. этил спиртини сақламайди;
- 2. кучли ачишиш ҳиссини келтириб чиқармайди;
- 3. йўриқномага мувофиқ шиллиқ қаватларга қўллаш имконини беради;
- 4. тўқималарни деярли бўямайди;
- 5. кенг спектрли маҳаллий антимикроб таъсирга эга.

Провизор учун нималар айниқса муҳим?

Замонавий харидор камданкам ҳолларда муайян препаратни сўрайди. Кўпинча қуйидаги ҳолатлар билан мурожаат қилади:

- «Болам тиззасини шилиб олди».
- «Тиш олиб ташланганидан кейин».
- «Томоғи оғрияпти».
- «Қуйган жойга ишлов бериш керак».

Барча ҳолатларда шикастланиш жойини, шиллиқ қават мавжудлигини, беморнинг ёшини ва ишлов бериш жараёни оғриқли бўлиш эҳтимолини баҳолаш зарур.

Айнан шу ерда «Мирамистин» амалий устунликка эга бўлади. Агар оғиз-ҳалқум, милк, оғиз бўшлиғи, ташқи эшитиш йўли, ташқи жинсий аъзолар ёки қуйган

юзага ишлов бериш талаб этилса, спиртли эритмалар кўпинча ноқулай танлов бўлади.

Хавфсизлик самарадорлиқнинг янги мезонига айланмоқда

Агар илгари асосий кўрсаткич бактерияларни тезда йўқ қилиш ҳисобланган бўлса, бугун мутахассислар воситанинг тўқималарга таъсирини ҳам баҳолайдилар. «Мирамистин» маҳаллий токсиклиги пастлиги ва яхши ўзлаштирилиши билан ажралиб туради. Шарҳ мақолаларида, шунингдек, унинг биоплёнкаларга нисбатан фаоллиги ва таъсир спектри кенг экани қайд этилган. Бироқ муаллифлар қатор клиник кўрсатмалар бўйича қўшимча юқори сифатли тадқиқотлар зарурлигини таъкидлайдилар.

Биринчи стол амалиёти

Антисептик тавсия қилишда провизор учун бир нечта аниқлаштирувчи саволларни бериш муҳим:

- Шикастланиш қаерда жойлашган — теридами ёки шиллиқ қаватдами?
- Очиқ яра ёки қуйиш борми?
- Препарат ким учун харид қилинмоқда — катталар ёки бола учунми?
- Препаратни бир неча марта қўллаш режалаштирилганми?

Бундай қисқа маслаҳат бемор учун энг мақбул воситани танлашга ёрдам беради ва фармацевтик маслаҳат сифатини оширади.

Спиртли антисептиклар тиббиёт ходимларининг қўлларига ишлов бериш, операция жойини тайёрлаш ва инъекциядан олдин

Омил	Аҳамияти
Ачиштирамайди	Беморларнинг қониқиш даражаси юқори
Шиллиқ қаватларга қўллаш мумкин	Қўллаш имкониятларини кенгайтиради
Спирт ҳиди йўқ	Қўллашда қулайлик яратади
Бутун оила учун қулай	Турли маиший ҳолатларда бир препаратдан фойдаланиш имконини беради

2-жадвал. Нима учун беморлар айнан сувли антисептиклар учун кўпроқ қайта мурожаат қиладилар?

АНТИСЕПТИК ЭРИТМА

зарарланмаган терига ишлов бериш учун хануз бекиёс восита бўлиб қолмоқда. Бироқ шикастланган тўқималар ёки шиллиқ қаватларга эҳтиёткор таъсир кўрсатиш талаб этиладиган ҳолатларда замонавий сувли анти-

септиклар тобора муҳим аҳамият касб этмоқда.

«**Мирамистин**» кенг спектрли маҳаллий антимикроб таъсирни, тери ва шиллиқ қаватларга қўллаш имкониятини (йўриқномага мувофиқ), спирт

сақламаслиги ва яхши ўзлаштирилишини ўзида мужассам этган. Ушбу хусусиятлар препаратни ҳам клиник амалиётда, ҳам турли маиший ва тиббий ҳолатлардаги беморларга провизорлар тавсияларида талабгир

қилади. Шу билан бирга, бошқа антисептиклар каби, воситани танлаш ҳам кўрсатмалар, тиббиётда қўллаш бўйича йўриқнома ва клиник ҳолатга асосланиши керак.

0+

ASKLEPIY Group

МИРАМИСТИН®

ВИРУСЛАР, БАКТЕРИЯЛАР
ВА ЗАМБУРУҒЛАРДАН ҲИМОЯ

МИРАМИСТИН®
АНТИСЕПТИЧЕСКОЕ
СРЕДСТВО

МИРАМИСТИН®
АНТИСЕПТИЧЕСКОЕ
СРЕДСТВО 50 мл
Раствор для наружного
применения, 0,1 мг/мл
1 мл раствора содержит мирамистина 0,1 мг.
ЧАО «Фармацевтическая фирма «Дарниця»
Украина, 02093, г. Киев,
ул. Бориспольская, 13

МИРАМИСТИН®
АНТИСЕПТИЧЕСКОЕ
СРЕДСТВО

МИРАМИСТИН®
АНТИСЕПТИЧЕСКОЕ
СРЕДСТВО 50 мл
Раствор для наружного
применения, 0,1 мг/мл
1 мл раствора содержит мирамистина 0,1 мг.
ЧАО «Фармацевтическая фирма «Дарниця»
Украина, 02093, г. Киев,
ул. Бориспольская, 13

ҚЎЛЛАНИЛИШИ:

ЛОР аъзолари

Оғиз бўшлиғи

Жароҳатлар ва куйган жойлар

Жинсий соҳалар

ЕНГИЛ НАФАС

Оксиметазолин
маҳаллий деконгестант
намунаси сифатида:
бурун орқали нафас
олишни тез тиклашнинг
клиник афзалликлари

Валерия Гришина

Бурун «битиб қолганда»: нима учун деконгестантлар ҳануз талаб юқори бўлган воситалар қаторида

Бурун битиши — шамоллаш, аллергия ҳамда юқори нафас йўллари­нинг инфекцион-ял­лиғланиш касалликлари мав­сумида беморлар дорихонага мурожаат қилганда энг кўп учрайдиган симптомлардан би­ри. Кўпчилик учун айнан бурун орқали нафас олишнинг бузи­лиши касалликнинг энг нохуш кўринишига айланади: уйқу сифати ёмонлашади, меҳнат қо­билияти пасаяди, чарчоқ ҳисси, бош оғриғи ва жисмоний фаол­лик пайтида ноқулайлик пайдо бўлади.

Патофизиология нуқтаи наза­ридан бурун битиши фақат шил­лиқнинг ортиқча ҳосил бўлиши билан боғлиқ эмас. Асосий ме­ханизм — шиллиқ қават қон то­мирларининг кенгайиши, бурун чиғаноқларининг каверноз тўқи­маларида қон билан тўлишнинг ортиши ва шиш ривожланиши­дир. Шунинг учун яллиғланиш­нинг қон томирларига боғлиқ компонентига тез таъсир кўрсата оладиган препаратлар симпто­матик даволашда муҳим ўринни сақлаб қолмоқда.

Маҳаллий деконгестантлар орасида **оксиметазолин** алоҳи­да ўрин тутати. У имидазолин­лар гуруҳи вакили бўлиб, бурун битиши ва обструкциясини қисқа муддат давомида енгил­лаштириш учун қўлланадиган, энг кўп ўрганилган ва самарали воситалардан бири ҳисобланади.

Таъсир механизми: бурун битишининг сабабига аниқ йўналтириш

Оксиметазолин асосан бурун шиллиқ қавати қон томирлари­даги α-адренорецепторларни рағбатлантириш орқали таъсир қилади. Бу вазоконстрикция­ни — кенгайган қон томирла­

рининг торайишини, шиллиқ қаватдаги қон оқимининг камай­ишини ва шишнинг тез пасайи­шини келтириб чиқаради. Ичга қабул қилинадиган ва бутун организмга таъсир кўрсатиши мумкин бўлган тизимли декон­гестантлардан фарқли равишда, бурунга қўлланадиган шакли муаммо юзага келган соҳанинг ўзида бевосита йўналтирилган таъсирни таъминлайди.

Оксиметазолиннинг асосий таъсирлари:

- 1. шиллиқ қават шишини тез камайтириш;
- 2. бурун йўллари­нинг ўт­казувчанлигини тиклаш;
- 3. бурун орқали нафас олиш­ни яхшилаш;
- 4. бурун бўшлиқлари соҳа­сидаги босим ва ноқулайлик ҳиссини камайтириш;
- 5. тунда бурун битиши кучли бўлганда, уйқуни енгиллашти­риш.

Препаратнинг қон томирла­рига таъсирини ўрганиш бўйи­ча тадқиқотлар оксиметазолин бурун шиллиқ қаватидаги қон оқимини камайтириши ва ҳаво оқими­га қаршиликни пасайти­ришини кўрсатган. Бу эса яққол деконгестант таъсирни таъмин­лайди.

Таъсир қилиш тезлиги ва таъсир давомийлиги: замона­вий терапиянинг афзаллиги

Оксиметазолиннинг асосий афзалликларидан бири — таъ­сирнинг тез бошланиши ва узок давом этишининг уйғун­лигидир. Бемор учун бу сутка давомида препаратни кам марта қўллаш ва симптомларни барқа­рорроқ назорат қилиш имконини англатади.

Ўткир ринит билан оғриган беморлар иштирокида ўтказил­ган тасодикий, икки томонлама кўр-кўрона тадқиқотларда 0,05% концентрациядаги оксиметазо­лин плацебо препаратга нисба­

тан бурун орқали нафас олишни статистик жиҳатдан аҳамиятли даражада яхшилаши кўрсатил­ган. Бурун йўллари­нинг ўтказув­чанлигини баҳоловчи объектив кўрсаткичлар препаратни бир марта қўллагандан сўнг 12 соат­гача таъсир этган.

- Бу айниқса бурун битиши қуйидаги ҳолатларга ҳалақит берадиган вазиятларда муҳим:
- тунги уйқуга;
 - шамоллашдан кейин тикла­ниш жараёнига;
 - кичик ёшдаги болаларда нормал овқатланишга (қўллашда ёшга оид чекловларни ҳисобга олган ҳолда);
 - касбий вазифаларни бажа­ришга.

Клиник самарадорлик: тадқи­қотлар нимани кўрсатмоқда

Оксиметазолиннинг кли­ник самарадорлиги замонавий тасодикий тадқиқотлар билан тасдиқланган. Энг аҳамиятли ишлардан бири — Druce Н.М. ва ҳаммуаллифлар томонидан олиб борилган ва 2018 йилда *Rhinology* журна­лида чоп этилган тадқиқотдир. Муаллифлар ўткир инфекцион ринит билан оғриган 128 нафар беморни қамраб олган иккита икки томонлама кўр-кўро­на, плацебо-назоратли тадқиқот натижаларини бирлаштирган (67 ва 61 нафар иштирокчи).

Самарадорлик бурун битиши­нинг субъектив ифодаланиш да­ражаси ҳамда олдинги ринома­нометрия натижалари асосида баҳоланган. Тадқиқот натижала­рига кўра, 0,05% оксиметазолин қўлланилгандан 1 соат ўтибоқ бурун орқали нафас олишни ста­тистик жиҳатдан аҳамиятли да­ражада яхшила­йди, шунингдек, яққол деконгестант таъсир бир марта қўлланилгандан кейин 12 соатгача сақланади.

Олинган натижалар бурун обструкциясини симптоматик даволашда оксиметазолиннинг

юқори самарадорлиги ва узок давом этувчи таъсирини тас­диқлайди.

Оксиметазолин ва хавфсизлик: провизорнинг тўғри мас­лаҳатининг аҳамияти

Юқори самарадорлигига қара­май, маҳаллий қон томирларини торайтирувчи препаратлардан масъулият билан фойдаланиш талаб этилади. Асосий қоида — препаратни тавсия этилган муддат давомида қўллаш. Узок вақт давомида назоратсиз қўлла­нилганда медикаментоз ринит (*rhinitis medicamentosa*) риво­жланиши мумкин. Бунда пре­парат таъсири тўхтагандан сўнг бурун битиши яна кучли тарзда қайтиб келади.

Бироқ замонавий маълумот­лар шуни кўрсатадики, оксимета­золин тавсия этилган дозаларда ва чекланган муддат давомида қўлланилганда бундай ҳолатлар хавфи аввал тахмин қилинга­нидан анча паст. Замонавий тадқиқотлар шарҳи оксимета­золинни йўриқномага мувофиқ қисқа муддат қўллашда меди­ка­ментоз ринит ёки толерантлик ривожланганини кўрсатувчи далилларни аниқламаган.

- Айнан шу ерда фармацевт­нинг роли янада муҳим аҳамият касб этади. Тўғри мас­лаҳат қуйи­дагиларни ўз ичига олиши керак:
- препаратдан фойдаланиш­нинг тўғри давомийлигини тушунтириш;
 - беморнинг ёшини аниқлаш;
 - ҳамроҳ касалликларни баҳо­лаш;
 - бурун битиши узок вақт да­вом этса ва аҳвол яхшиланмаса, шифокорга мурожаат қилишни тавсия этиш.

Нима учун оксиметазолинни маҳаллий деконгестант эталони деб аташ мумкин?

Бурун орқали нафас олишни енгиллаштиришга мўлжаллан­ган замонавий препарат бир нечта талабларга жавоб бериши керак (1-жадвал).

Айнан фармакологик самара­дорлик, таъсир давомийлиги ва катта ҳажмдаги клиник маълу­мотларнинг уйғунлиги оксима­тазолинни замонавий маҳаллий деконгестантларнинг эталон вакиллари­дан бири сифатида кўриб чиқиш имконини беради.

Бурун битишини замонавий даволашда «Риноксил»нинг ўрни

Оксиметазолин асосидаги препаратлар, жумладан, **НИКА РНАRM** компанияси томонидан ишлаб чиқариладиган «**Ринок­сил**» препаратлари қаторида тақ­дим этилган.

«**Риноксил**» беморларда энг кўп учрайдиган муаммолардан бири — шамоллаш, ринит ва

ЕНГИЛ НАФАС

Мезон	Оксиметазолин
Тез таъсир қилиши	+
Бевосита шиллик қаватга таъсир қилиши	+
Яққол шишга қарши таъсир	+
Таъсир давомийлиги 12 соатгача	+
Яхши ўрганилганлиги	+
Қўллаш қулайлиги	+

1-жадвал.

шиллик қават шиши билан кечадиган ҳолатларда бурун орқали нафас олиш қийинлашувини бартараф этишга мўлжалланган.

Препаратлар қаторининг афзалликлари:

1. таъсир этувчи модда — оксиметазолин, у яққол қон

томирларини торайтирувчи таъсирни таъминлайди;
2. шиллик қават шишини тез камайтириш;
3. эркин нафас олишни тиклаш;
4. қўллаш учун қулай шакллар;
5. йўриқномага мувофиқ турли ёш тоифасидаги беморларга мослаштирилган.
Провизор учун «Риноксил» — таъсир этувчи модданинг исботланган фармакологик хусусиятлари ва беморлар орасидаги амалий талабни ўзида уйғунлаштирган препарат намунаси.

Бурун учун деконгестант танлашда нафақат симптомни тез бартараф этиш, балки беморга хавфсиз ва оқилона қўллаш бўйича тавсия бериш ҳам муҳим. Айнан шундай ёндашув оддий тавсияни профессионал фармацевтик маслаҳатга айлантиради.

Манбалар:
1. Druce H.M., Ramsey D.L., Karnati S., Carr A.N. Topical nasal decongestant oxymetazoline (0.05%) provides relief of nasal symptoms for 12 hours. Rhinology. 2018;56 (4):343–350.
2. Åkerlund A., Klint T., Olén L., Rundcrantz H. Nasal decongestant effect of oxymetazoline in the common cold: an objective dose-response study in 106 patients. Journal of Laryngology & Otology. 1989;103:743–746.

Риноксил®

Бурун битишига қарши восита!

12 СОАТЛИ ТАЪСИР

МЕНТОЛЛИ

ТЕНГ ТАҚСИМЛАШ

ЭВКАЛИПТ ЭКСТРАКТИ БИЛАН

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

САЛОМАТЛИК ПУЛЬСИ

Юрак тўхтамасдан ишлайди.
Уни қўллаб-қувватланг

Юрак — инсон туғилишидан анча олдин ишлай бошлайдиган ва бутун умр давомида бир дақиқа ҳам тўхтамайдиган ягона аъзодир. Бир сутка давомида у тахминан 100 000 марта қисқаради ва 7–8 минг литр қонни ҳайдайди. Ана шу узлуксиз фаолият туфайли ҳужайралар кислород ва озуқа моддалари билан таъминланади, тўқима ва аъзолар эса ўз ҳаётий фаолиятини сақлаб қолади

Нигина Мурадова

Ёш ўтиши ва хавф омиллари таъсирида юрак-қон томир тизимига тушадиган юклама ортиб боради. Артериал гипертензия, қандли диабет, семириш, чекиш, дислипидемия, сурункали стресс ва камҳаракатли ҳаёт тарзи атеросклероз ҳамда тромботик асоратлар ривожланиши учун шароит яратади. Айнан шу омиллар миокард инфаркти ва ишемик инсультнинг асосий сабабларидан ҳисобланади.

Фармацевт учун муҳим жиҳат: юрак-қон томир касалликлари билан боғлиқ оғир асоратларнинг профилактикаси биринчи белгилар пайдо бўлишидан анча олдин бошланади.

Нима учун тромблар ҳосил бўлади?

Қон томир деворининг шикастланиши организмнинг табиий ҳимоя механизми — тромбоцитлар фаоллашувини ишга туширади. Улар тезда бир-бирига ёпишиб, қон кетишининг олдини оладиган тромбни ҳосил қилади. Аммо атеросклерозда ушбу механизм акс таъсир кўрсатиши мумкин. Агар атеросклеротик пилакча шикастланса, тромбоцитлар қон томири ичида фаол равишда агрегацияга киришади. Ҳосил бўлган тромб қон оқимини тўлиқ тўсиб қўйиши ва натижада миокард инфаркти, ишемик инсульт ёки бошқа қон томир асоратлари ривожланишига олиб келиши мумкин.

Шунинг учун замонавий кардиологияда юрак-қон томир хавфи юқори бўлган беморларда антитромбоцитар терапияга алоҳида эътибор қаратилади.

Ацетилсалицил кислотаси — антиагрегант терапиясининг олтин стандарти

Ацетилсалицил кислотасининг паст дозалари тромбоцитлардаги циклооксигеназа-1 (ЦОГ-1) ферментини қайтмас тарзда ингибиция қилиб, тромбоцитлар агрегациясининг асосий медиаторларидан бири — тромбоксан А₂ ҳосил бўлишини камайтиради. Натижада тромблар ҳосил бўлиш эҳти-

моли ва юрак-қон томир асоратлари ривожланиш хавфи пасаяди. Мазкур механизм юрак-қон томир касалликлари аниқланган беморларда узоқ муддатли иккиламчи профилактиканинг асосини ташкил этади.

Узоқ муддатли профилактика учун ечим — «Ацекард» 50 мг ва 75 мг

NIKA PHARM компанияси маҳсулотлари қаторида «Ацекард» препарати ҳам мавжуд бўлиб, у **50 мг** ва **75 мг** дозаларда ацетилсалицил кислотасини сақловчи ичакда эрийдиган таблеткалар кўринишида ишлаб чиқарилади.

Препаратнинг афзалликлари:

- Ичакда эрийдиган қобиқ таъсир этувчи модданинг ичакда ажралиб чиқишига ёрдам беради.
- Паст дозалар шифокор тавсиясига кўра узоқ муддатли антиагрегант терапия эҳтиёжларига мос келади.
- Қунига бир марта қабул қилиш даволашни қулайлаштиради.
- Шифокор назорати остида узоқ муддат қўллаш учун мўлжалланган.

Одатда, «Ацекард» қуйидаги мақсадларда қўлланади:

- хавф омиллари мавжуд бўлган беморларда биринчи ва такрорий миокард инфарктининг профилактикаси;
- ишемик инсульт профилактикаси;
- барқарор ва нобарқарор стенокардияни даволаш;
- қон томир операциялари ва эндоваскуляр аралашувлардан кейин тромбоэмболик асоратларнинг профилактикаси;
- шифокор тавсиясига кўра тегишли клиник ҳолатларда чуқур веналар тромбози ва ўпка артерияси тромбоэмболиясининг профилактикаси.

Провизор учун муҳим!

Антиагрегантларни қабул қилаётган беморлар кўпинча айнан дорихонада саволлар беришади. Шунинг учун мутахас-

сиснинг вазифаси — нафақат препаратни бериш, балки бир нечта муҳим қоидаларни эслатишдан ҳам иборат:

- препаратни қатъий равишда шифокор тавсиясига мувофиқ қабул қилиш;
- даволашни мустақил равишда тўхтатмаслик;
- тавсия этилган қабул қилиш тартибига риоя қилиш;
- қон кетиши белгилари пайдо бўлганда ёки жарроҳлик аралашуви зарурати туғилганда бу ҳақда шифокорга хабар бериш;
- бир вақтнинг ўзида қабул қилинаётган барча дори воситалари ҳақида мутахассисга маълум қилиш.

Бундай маслаҳатлар беморнинг даволашга риоя қилишини яхшилашга ва оғир юрак-қон томир асоратларининг олдини олишга ёрдам беради.

Юрак дам олиш кунлари ва таътилларни билмайди. Унинг ҳар бир қисқариши организм ҳаётини таъминлайди, шунинг учун қон оқимининг меъёردа сақланиши замонавий тиббиётнинг энг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади.

Шифокор томонидан белгиланган кўрсатмалар мавжуд бўлганда, узоқ муддатли антиагрегант терапия миокард инфаркти, ишемик инсульт ва бошқа тромботик асоратларнинг профилактикасида самарали усуллардан бири бўлиб қолмоқда. **NIKA PHARM** компаниясининг «Ацекард» **50 мг** ва **75 мг** препаратлари — юрак-қон томир ходисаларининг узоқ муддатли профилактикаси учун мўлжалланган ацетилсалицил кислотаси препарати бўлиб, белгиланган даволаш схемасига риоя қилинганда юрак ва қон томирлар саломатлигини сақлашга ёрдам беради.

Препаратни беришдан олдин мутахассис билан маслаҳатлашиш зарур. Қўллашга қарши кўрсатмалар мавжуд.

Профилактика кимларга айтилса зарур?

Провизор ҳар куни шифокор томонидан узоқ муддатли антиагрегант терапияси буюрилган беморларга дуч келади. Кўпинча бундай терапия қуйидаги беморларга тавсия этилади:

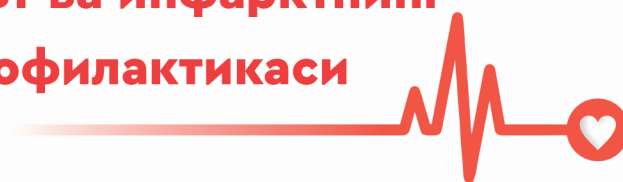
Беморлар тоифаси	Терапиянинг асосий мақсади
Миокард инфарктини бошдан кечирган беморлар	Қайта инфарктнинг олдини олиш
Ишемик инсульт ёки ТИАдан кейин	Қайта инсульт хавфини камайтириш
Барқарор ва нобарқарор стенокардияда	Тромботик асоратларнинг олдини олиш
Стент қўйилганидан ва қон томир операцияларидан кейин	Қон томирлари ва стентларда тромб ҳосил бўлишининг олдини олиш
Шифокор тавсиясига кўра юрак-қон томир хавфи юқори бўлган беморлар	Асоратларнинг бирламчи профилактикаси

АЦЕКАРД®

Ацетилсалицил кислотаси 50,75,100 мг

30 та таблетка

Инсулт ва инфарктнинг
профилактикаси

ЯҚИНЛАР МЕҲРИНИ.

АЦЕКАРД ЭСА ВАҚТНИ ТУҲФА ҚИЛАДИ.

Ацекард қуйидаги ҳолатларда қўлланилади:

- ✓ биринчи ва такрорий миокард инфарктининг олдини олиш;
- ✓ ишемик инсультнинг олдини олиш;
- ✓ барқарор ва нобарқарор стенокардияни даволаш;
- ✓ қон томирларга аралашувлардан кейин тромбоземболик асоратларнинг олдини олиш.

САЛОМАТЛИК АСОСЛАРИ

Микробиота — соғлигимизнинг яширин бошқарувчиси

Алёна Липатова

Ичимиздаги олам

Биз касалликлар ташқи муҳитдан — вируслар, стресс, нотўғри овқатланиш туфайли келиб чиқади, деб ўйлашга одатланганмиз. Аммо тобора кўпроқ тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, организмимиз ичида яшайдиган микроорганизмлар ҳам муҳим роль ўйнайди.

Организмимизда триллионлаб микроблар: бактериялар, замбуруғлар ва вируслар мавжуд. Улар биргаликда микробиотани — ҳазм жараёни, иммунитет, кайфият ва ҳатто сурункали касалликларга мойилликни ташкил қилувчи мураккаб экотизимни ҳосил қилади.

Олимлар тобора кўпроқ микробиотани «унутиб қўйилган аъзо» деб аташмоқда, чунки унинг организмимиздаги роли жуда муҳим.

Баланс бузилганда

Одатда организмдаги «яхши» ва «ёмон» бактериялар ўзаро мувозанатда бўлади. Аммо стресс, нотўғри овқатланиш, антибиотикларни қабул қилиш ёки сурункали касалликлар таъсирида бу мувозанат бузилиб, дисбиоз ривожланади.

Бу эса бир қатор муаммоларни келтириб чиқаради: яллиғланиш жараёнлари кучаяди, иммунитет заифлашади, моддалар алмашинуви бузилади. Вақт ўтиши билан шу жараёнлар қандли диабет, семириш, аутоиммун касалликлар ва ҳатто саратон ривожланишига замин яратиши мумкин.

Бурилиш нуқтаси: воқеалар ривожини ўзгартирган тадқиқот

Микробиотанинг ролини кўрсатувчи энг ёрқин далиллардан бири Science журналіда эълон

қилинган. Олимлар эгизаклар жуфтлигини кузатишган. Уларнинг бири озғин, иккинчиси эса семиришдан азият чеккан. Тадқиқотчилар уларнинг ҳар биридан олинган ичак бактерияларини стерил шароитдаги сичқонларга кўчириб ўтказишган.

Барча ҳайвонлар бир хил озуқа билан озиқлантирилган, аммо натижа ҳайратланарли бўлган: семиз эгизакдан микробиота кўчириб ўтказилган сичқонлар вазн ола бошлаган, озғин эгизакдан микробиота олган сичқонлар эса озғинлигича қолган.

Ушбу тадқиқот микробиотанинг таркиби мустақил равишда моддалар алмашинувига таъсир қилиши ва вазн ортишига мойилликни шакллантириши мумкинлигини кўрсатди.

Микробиота ва сурункали касалликлар

Микробиота таркибининг бузилиши, яъни дисбиоз, тобора кўпроқ касалликларнинг сурункали тус олишига олиб келувчи омиллардан бири сифатида қаралмоқда. Микроблар жамоасидаги ўзгаришлар ичак тўсиғининг ўтказувчанлигига таъсир қилиши, тизимли яллиғланишнинг кучайтириши ва иммунитетнинг бошқарилишини бузиши мумкин.

Замоनावий тадқиқотлар микробиотадаги мувозанатнинг бузилишини қуйидаги ҳолатларнинг ривожланиши ва кучайиши билан боғламоқда:

➔ **2-тур қандли диабет.** Қандли диабетга чалинган беморларда ичакни ҳимоя қилувчи ва тўқималарнинг инсулинга сезгирлигини тартибга солувчи қисқа занжирли ёғ кислоталари (SCFA) ишлаб чиқарувчи бактериялар миқдори камаяди.

➔ **Семириш.** Ичак микрофлорасидаги мувозанат бузилганда, организм бир хил миқдордаги овқатдан кўпроқ калория ажратиб олиши мумкин.

➔ **Аутоиммун касалликлар.** Айрим бактериялар иммун тизимини «чалғитиб», унинг ўз тўқималарига ҳужум қилишига сабаб бўлиши мумкин.

➔ **Онкологик касалликлар.** Колоректал саратонга чалинган беморларда яллиғланишни келтириб чиқариши ва иммун тизимининг ўсимталар устидан назоратини сусайтириши мумкин бўлган *Fusobacterium nucleatum* бактерияси кўпроқ аниқланади.

Микробиотани қандай тиклаш мумкин?

Замоनावий илм микрофлорани қўллаб-қувватлаш ва тиклашнинг учта асосий йўналишини кўриб чиқади: пребиотиклар, пробиотиклар ва постбиотиклар.

Агар пробиотиклар таркибида тирик фойдали бактериялар бўлса, пребиотиклар улар учун озуқа вазифасини бажаради. Постбиотиклар эса фойдали микроорганизмларнинг тайёр ҳаёт фаолияти маҳсулотларидир: ферментлар, пептидлар ва қисқа занжирли ёғ кислоталари. Улар бактерияларнинг ичакда мослашиб, кўпайишини талаб қилмасдан, тўғридан-тўғри таъсир кўрсатиши мумкин.

Постбиотиклар, айниқса, антибиотиклар курси, сурункали стресс ва ҳазм жараёнидаги бузилишлардан кейин муҳим аҳамиятга эга бўлиши мумкин.

Постпробиотик «Ревитал» — 5+ авлоднинг янги авлод синбиотиғи

Замоनावий илм-фан оддий пробиотиклардан янги авлод комплекс синбиотикларига ўтмоқда. 5-авлод вакили бўлган «Ревитал» постпробиотиғи таркибида қуйидаги компонентлар мужассам:

➔ пробиотиклар — тирик фойдали микроорганизмлар (*Lactobacillus*, *Bifidobacterium*, жами 21 та штамм);
➔ пребиотиклар — уларнинг ўсиши учун озуқа муҳити (инулин, FOS, цикорий экстракти, L-пролин);
➔ постбиотиклар — тайёр метаболитлар (*Lactobacillus*

rhamnosus), улар 1–2 соат ичида ёқ таъсир кўрсатишни бошлайди;

➔ витаминлар ва минераллар (Ca, D, Zn, B гуруҳи витаминлари) — иммунитетни мустаҳкамлаш ва алмашинув жараёнлари учун.

Бундай таркиб препаратни микробиотанинг тикланиши, иммунитет ҳимоясини мустаҳкамлаш ва моддалар алмашинувини тузатиш учун универсал ечимга айлантиради.

«Ревитал» таркибидаги моддалар ва микроорганизмлар қандай таъсир қилади?

➔ Пробиотиклар ичакка жойлашиб, микрофлора мувозанатини тиклашга ёрдам беради.

➔ Пребиотиклар «яхши» бактерияларнинг озиқланиши ва ўсиши учун зарур муҳитни таъминлайди.

➔ Постбиотиклар тез таъсир қилади, ошқозоннинг кислотали муҳитида парчаланмайди ва яллиғланишни камайтиришга ёрдам беради.

➔ Витаминлар ва минераллар моддалар алмашинуви ҳамда иммун тизимини қўллаб-қувватлайди.

Шундай таъсир механизми туфайли «Ревитал» ҳазм жараёнини яхшилаш, қорин дам бўлишни камайтириш, иммунитетни мустаҳкамлаш, антибиотиклардан кейин тикланишга ёрдам бериш ва тана вазнини меъёрда ушлаб туришга қўмаклашади.

Клиник қўлланилиши

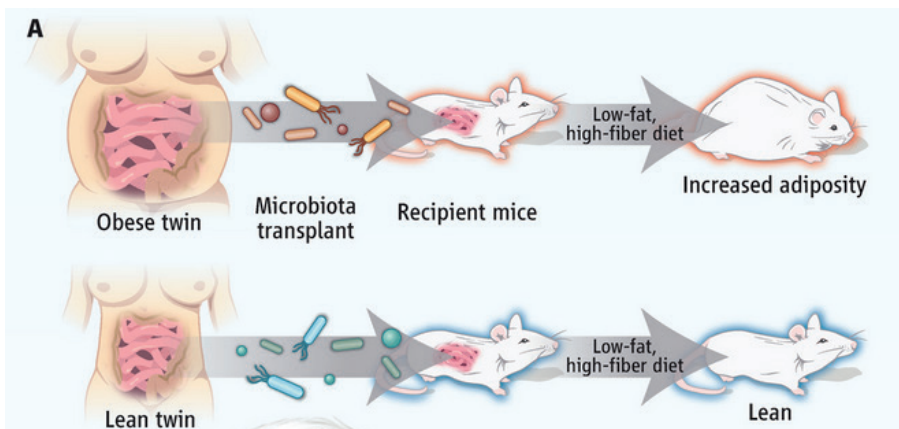
Препарат ичак дисбиози, ичак таъсирланиш синдроми (ИТС), меъда-ичак йўллариининг функционал бузилишлари, иммунитет заифлашиши, юқори даражадаги хавотир, стресс ва уйқу бузилишларида самарали.

Препарат барча ёш тоифаларига мос: 2 ёшдан бошлаб болалар, ўсмирлар, катталар ва кекса ёшдаги инсонлар учун қўллаш мумкин.

Қабул қилиш тартиби — кунига 1 саше. Препаратни совуқ жойда сақлаш талаб этилмайди.

Постбиотик «Ревитал» — оддий пробиотикдан кўпроқ

Бундай таърифга асос бўлаётган жиҳатлар препаратнинг қуйидаги хусусиятларида намоён бўлади:

1-расм. Бурилиш нуқтаси: воқеалар ривожини ўзгартирган тадқиқот

САЛОМАТЛИК АСОСЛАРИ

- **Тезкор таъсир:** 1–2 соат ичида таъсир қила бошлайди.

➤ **Барқарорлик:** ошқозонда парчаланмайди ва 100% биокираолишликка эга.
- **Комплекс таркиб:** пробиотиклар, пребиотиклар, постбиотиклар, витаминлар ва минералларни ўзида мужасам этади.
- **Хавфсизлик:** болалар, катталар ва кекса ёшдагилар учун мос бўлиб, ножўя таъсирларни келтириб чиқармайди.
- «Ревитал» — микробиотани тиклаш, иммунитетни мустаҳкамлаш ва организмга ҳар қандай ёшда мувозанатни сақлашга ёрдам берувчи инновацион синбиотик.

REVITAL POST PROBIOTICS

ОИЛАНГИЗ МУВАФФАҚИЯТИ ВА САЛОМАТЛИГИ ГАРОВИ!

REVITAL POST PROBIOTICS - янги авлод синбиотик 5+, пробиотиклар, пребиотиклар, постбиотиклар ва организмни комплекс тиклаш ва мустаҳкамлаш учун минераллар билан витаминлар.

- Микрофлорани тиклаш
- Иммунитетни мустаҳкамлаш
- Овкат ҳазм қилишни яхшилаш
- Метаболизм ва энергетик тонусни оптималлаштириш

2+

MEDICOK

ТАРТИБГА СОЛИШ АМАЛИЁТИ

Замонавий босқичда дори воситалари сифатини назорат қилиш: Ўзбекистон фармацевтика тармоғи олдидаги янги талаблар ва вазифалар

Дори воситаларининг сифатини таъминлаш замонавий соғлиқни сақлаш тизимининг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда. Ўзбекистон фармацевтика бозорининг жадал ривожланиши, маҳаллий ишлаб чиқариш ҳажмининг кенгайиши, импорт миқдорининг ортиши ҳамда халқаро стандартларнинг жорий этилиши шароитида сифат назорати масалалари алоҳида аҳамият касб этмоқда. Бугунги кунда дори препарати сифати фақат белгиланган меъёрий талабларга мувофиқлик холда эмас, балки дори воситасининг бутун ҳаётий циклини қамраб олувчи комплекс чора-тадбирлар тизими сифатида қаралмоқда. Ушбу тизим препаратни ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришдан тортиб, уни сақлаш, транспортировка ва беморга етказиб беришгача бўлган барча босқичларни ўз ичига олади.

Озода Пулатова

Дори воситалари сифати ҳақидаги замонавий тушунча

Халқаро ёндашувларга кўра, дори препаратининг сифати унинг хавфсизлиги, самардорлиги ва белгиланган ишлаб чиқариш ҳамда муомала шартларига риоя қилинган ҳолда барқарорлигини таъминлаши билан белгиланади. Сифат назоратининг замонавий концепцияси тайёр маҳсулотни назорат қилишдан фармацевтик фаолиятнинг барча босқичларида сифатни бошқариш тизимига ўтишни назарда тутди. Сўнгги йилларда бутун дунёда дори воситалари ишлаб чиқарувчилари ва дистрибьюторларига қўйиладиган талаблар кучаймоқда. Айниқса, маҳсулотларни кузатиб бориш имкониятини таъминлаш, қалбаки дори воситаларининг бозорга кириб келишининг олдини олиш, сақлашда белгиланган ҳарорат режимларига риоя қилиш ҳамда фармаконадзор тизимларини такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистонда сифат назорати тизимининг ривожланиши

Ўзбекистон фармацевтика тармоғи чуқур модернизация ва жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашув босқичини бошдан кечирмоқда. Замонавий тартибга солиш тизимини шакллантиришда муҳим қадамлардан бири соҳага масъул идораларни ислоҳ қилиш бўлди: бугунги кунда Фармацев-

тика тармоғини ривожлантириш агентлиги Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги ҳузурида фаолият юритмоқда. Бу эса маҳаллий ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва экспорт салоҳиятини оширишнинг стратегик аҳамиятини янада таъкидлайди. Амалга оширилаётган ислохотларнинг асосий мақсади аҳолини фақат сифатли, хавфсиз ва ҳамёнбоп дори воситалари билан таъминлаш ҳамда бу борада қатъий назоратни йўлга қўйишдан иборат. Мамлакатда олиб борилаётган ўзгаришлар доирасида GxP халқаро тегишли амалиёт стандартлари босқичма-босқич жорий этилмоқда. Ишлаб чиқариш ва улгуржи тарқатиш жараёнларини тартибга солувчи GMP (Good Manufacturing Practice) ҳамда GDP (Good Distribution Practice) стандартлари бозор иштирокчилари учун тавсиявий талаблардан мажбурий лицензия талаблари мақомига ўтди. Ушбу стандартларнинг жорий этилиши маҳаллий ишлаб чиқарувчилар маҳсулотлари сифатини оширишга, истеъмолчилар ишончини мустаҳкамлашга ва ўзбек фармацевтика корхоналарининг халқаро бозорларга чиқиши учун қулай шароит яратишга хизмат қилмоқда.

GMP — ишлаб чиқариш сифати асоси

Замонавий шароитда GMP дори воситалари сифатини таъмин-

лашнинг асосий пойдевори ҳисобланади. Ушбу стандарт ишлаб чиқариш жараёнининг барча жиҳатларини қамраб олади: ходимлар малакаси, ишлаб чиқариш хоналарининг ҳолати, ускуналар, ҳужжатлаштириш тизими, сифат назорати ҳамда хавфларни бошқариш жараёнлари. Замонавий ёндашувларнинг асосий фарқи шундаки, маҳсулот сифати фақат тайёр маҳсулотнинг лаборатория таҳлили орқали таъминланмайди. Сифат технологик талабларга қатъий риоя қилиш орқали бевосита ишлаб чиқариш жараёнининг ўзида шакллантирилиши лозим. Маҳаллий корхоналар учун GMP стандартларини жорий этиш рақобатбардошликни ошириш ва халқаро фармацевтика тизимига интеграциялашувнинг энг муҳим воситасига айланди. Бу нафақат маҳсулот сифати ва хавфсизлигини таъминлашга, балки ишлаб чиқариш жараёнларининг самарадорлигини оширишга ҳам хизмат қилади.

Логистика занжирини таъминлашда GDP ва GPPнинг ўрни

Хатто юқори сифат билан ишлаб чиқарилган дори препарати ҳам ташиш ва сақлаш шартлари бузилган тақдирда ўз хусусиятларини йўқотиши мумкин. Шу боис улгуржи таъминот босқичида GDP талабларига риоя қилиш муҳим аҳамият касб этади. Мазкур стандарт дори воситасининг ишлаб чиқарувчидан

омборгача бўлган ҳаракатининг барча босқичларини назорат қилишни назарда тутди. Бунда ҳарорат режими мониторинги («совуқлик занжири»), маҳсулотларни қалбакилаштиришдан ҳимоя қилиш ҳамда логистика операцияларини ҳужжатлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилади. GDP талабларига риоя қилиниши дори воситаларининг сифати ва хавфсизлигини таъминот занжири давомида сақлаб қолиш имконини беради. Чакана савдо бўғини, яъни дорихона ташкилотлари учун ушбу занжирнинг мантиқий давоми сифатида GPP стандартини жорий этиш муҳим аҳамиятга эга. GPP талабларига амал қилиш дори препарати сифати беморга топширилгунга қадар тўлиқ сақланишини кафолатлайди. Бундан ташқари, мазкур стандарт дорихона ходимларининг профессионал масъулиятини ошириш, аҳолига керакли фармацевтик хизмат кўрсатиш ва дори воситаларидан оқилона фойдаланишни таъминлашга ҳам хизмат қилади.

Фармаконадзорат — сифат тизимининг муҳим элементи

Дори воситалари сифатининг замонавий назорати фақат ишлаб чиқариш ва маҳсулотни реализация қилиш билан чекланиб қолмайди. Бозорга чиқарилган препаратлар хавфсизлигини узлуксиз мониторинг қилиш имконини берувчи давлат фармаконадзорат тизими ҳам муҳим аҳамиятга эга. Ўзбекистонда Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Фармацевтика маҳсулотлари хавфсизлиги маркази томонидан нохуш реакциялар ҳақидаги хабарларни йиғиш ва таҳлил қилиш тизими йўлга қўйилган. Фармаконадзорат жараёнига даволаш-профилактика муассасалари, ишлаб чиқарувчилар ва дорихона ташкилотлари жалб этилган. Тўпланган маълумотлар дори воситаларини қўллашдаги фойда ва хавф нисбатини баҳолаш, шунингдек, зарур ҳолларда тезкор тартибга солувчи қарорлар қабул қилиш учун хизмат қилади. Бундай чоралар қаторидан айрим серияларни бозордан қайтариб олиш каби қарорлар ҳам ўрин олиши мумкин. Шу муносабат билан фармацевтнинг фармаконадзорат тизимидаги роли тобора ортиб бормоқда. Айнан дорихона мутахассислари аҳолидан дори воситалари билан боғлиқ эҳтимолий ножўя таъсирлар ҳақидаги дастлабки маълумотларни қабул қилади ва хавфсизликка оид муаммоларни ўз вақтида аниқлашга кўмаклашади. Бу эса беморлар хавфсизлигини таъминлаш ва

ТАРТИБГА СОЛИШ АМАЛИЁТИ

дори воситаларидан оқилона фойдаланишда муҳим аҳамият касб этади.

Сифат назоратини рақамлаштириш: «Asl Belgisi» тизими

Сўнгги йилларда Ўзбекистон фармацевтика тармоғидаги энг муҳим ва муваффақиятли йўналишлардан бири соҳанинг кенг қўламли рақамлаштирилиши бўлди. Контрафакт маҳсулотларга қарши курашиш ва бозорнинг тўлиқ шаффоғлигини таъминлашнинг асосий воситаси сифатида Asl Belgisi мажбурий рақамли маркировка тизими жорий этилди.

Ҳар бир дори воситаси қадогига ягона Data Matrix

рақамли коди қўйилиши препаратнинг ишлаб чиқариш линиясидаги чиқишидан тортиб, дорихонадаги сотув чекигача бўлган бутун ҳаракат йўлини кузатиш имконини беради.

Ахборот платформаларининг ўзаро интеграциялашуви тартибга солувчи органлар, дистрибьюторлар ва дорихоналар ўртасида самарали рақамли ҳамкорликни таъминлайди. Бу эса бозорга қалбаки ёки сифатсиз маҳсулотларнинг кириб келиши хавфини сезиларли даражада камайтиради ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга хизмат қилади.

Шунингдек, рақамли маркировка тизими дори воситалари-

нинг ҳаракатини реал вақт режимида назорат қилиш, таъминот занжиридаги шаффоғликни ошириш ҳамда фармацевтика бозори иштирокчиларининг масъулиятини кучайтиришда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Дори воситалари сифатини таъминлашда фармацевтнинг ўрни

Замонавий шароитда фармацевт ва провизорлар нафақат дори воситаларини сотувчи мутахассислар, балки сифатни таъминлаш тизимининг якуний ва энг муҳим бўғини ҳисобланади.

GPP стандартлари асосида фаолият юритувчи дорихона ходимларининг касбий тайёргар-

лиги даражаси қуйидаги муҳим йўналишларга бевосита таъсир кўрсатади:

- ➔ дори воситаларини сақлаш шартларига қатъий риоя қилиш, айниқса ҳарорат таъсирига сезгир (термолабил) препаратлар учун;
- ➔ яроқлилиқ мuddатларини мунтазам назорат қилиш ва аудит ўтказиш;
- ➔ рақамли маркировка кодларини сканерлаш орқали келиб тушаётган маҳсулотнинг қонунийлиги ва сифатини текшириш;
- ➔ беморларга дори воситаларини қабул қилиш ва уй шароитида тўғри сақлаш қоидалари бўйича малакали маслаҳат бериш.

ИНФУЗИЯ УЧУН ЭРИТМА 100 МЛ

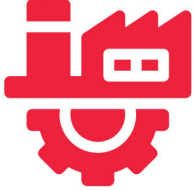
ТИВОМАКС

Arginine hydrochloride

42 мг/мл

ЕВРОПА СИФАТИ

АРГИНИННИ УКРАИНАДАГИ
ЕТАКЧИ ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИСИ

ДАВОЛАШ КУРСИ УЧУН
ҚУЛАЙ НАРХ

№1
УКРАИНАДА
ЕТАКЧИ

ТИВОМАКС-
ДАРНИЦА

Arginine hydrochloride

42 мг/мл

Внутривенно

 Раствор для инфузий
100 мл

ASKLEPIY
Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

РОВИЗОР НАЗОРАТИДА

Витаминлар: беморлар ўқимайдиган йўриқнома

Замонавий витамин ва минерал комплекслари бозори жадал ривожланмоқда. Шу билан бирга, беморларда уларни қабул қилиш бўйича саволлар ҳам кўпаймоқда. Витаминларни нотўғри қабул қилиш уларнинг самарадорлигини пасайтириши ёки ҳатто ножўя реакцияларни келтириб чиқариши мумкин. Провизорнинг вазифаси — препаратни шунчаки бериш эмас, балки беморга тўғри ва асосланган тавсия беришдир.

Озода Пулатова

1

Асосий тамойил:
фармакокинетикани ҳисобга олиш

Витаминлар икки асосий гуруҳга бўлинади:

Ёғда эрувчи витаминлар:
A, D, E, K

Сувда эрувчи витаминлар:
C ва B гуруҳи витаминлари

Бу уларни қабул қилиш тартибига бевосита таъсир қилади:

Ёғда эрувчи витаминларни ёғ сақловчи овқат билан бирга қабул қилиш тавсия этилади → биокераолишлиги ошади.

Сувда эрувчи витаминларни овқатдан қатъи назар қабул қилиш мумкин, аммо ошқозон-ичак трактини таъсирлантириш хавфини камайтириш учун уларни овқат вақтида ёки овқатдан кейин қабул қилиш маъқул.

2

Қабул қилиш вақти: шунчаки расмийат эмас, самарадорлик омили

Эрталаб
(куннинг биринчи ярмида)

- В гуруҳи витаминлари → энергетик алмашинувда иштирок этади, тетиклик ҳиссини ошириши мумкин.
- Витамин C → биринчи ярим кунда яхшироқ ўзлаштирилади.

Кундузи
(тушлик вақтида)

- Поливитамин комплекслари → тушлик вақтида қабул қилиш қулай.

Кечқурун

- Магний → бўшашишга ёрдам бериши ва уйқуни яхшилаши мумкин.
- Витамин D → кечқурун қабул қилиш мумкин, аммо кўп ҳолларда уни биринчи ярим кунда қабул қилиш тавсия этилади.

Муҳим: витаминларни оч қоринга қабул қилиш кўнгил айланишига олиб келиши мумкин, айниқса витамин C, темир ва магний препаратларида.

3

Мослашиш: нимани нима билан бирга қабул қилиш мумкин ва мумкин эмас

Бир-бирининг таъсирини кучайтиради:

Витамин D + кальций

Витамин C + темир

Витамин B6 + магний

Сўрилиш жараёнида рақобатлашади:

Кальций - темир

Рух - мис

Темир - магний

→ Бундай моддаларни қабул қилиш орасида камида 2 соатлик интервал сақлаш тавсия этилади.

4

Овқат ва ичимликларнинг таъсири

Темир

Темирни чой, қаҳва ёки сут билан ичмаслик керак. Уни сув ёки шарбат билан қабул қилиш маъқул (витамин C темирнинг сўрилишини яхшилайдиган).

Кальций

Кальцийни қабул қилишда кофеинни ортиқча истеъмол қилиш унинг ўзлаштирилишига салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Уни овқат билан бирга қабул қилиш маъқул.

Ёғда эрувчи витаминлар

Ёғда эрувчи витаминларни оч қоринга қабул қилиш уларнинг ўзлаштирилишини пасайтириши мумкин. Уларни ёғ сақловчи маҳсулотлар (масалан, ўсимлик мойи ёки балиқ) мавжуд бўлган овқат билан қабул қилиш тавсия этилади.

5

Курс билан қабул қилиш ва гипervитаминоз хавфи

Сувда эрувчи витаминлар организмда камдан-кам тўпланади.

Ёғда эрувчи витаминлар эса организмда тўпланиши мумкин.

Айниқса қуйидагиларни назорат қилиш муҳим:

- Витамин A
- Витамин D

→ дозани ошириб юбориш токсик таъсирларга олиб келиши мумкин.

Тавсия: Шифокор тавсиясисиз белгиланган дозадан оширманг!

6

Беморларнинг кенг тарқалган хатолари

«Қанча кўп бўлса, шунча яхши»

мис келмайдиган микроэлементларни бир вақтда қабул қилиш

«яхшироқ таъсир қилиши учун» препаратни оч қоринга қабул қилиш

қабул қилиш курсининг давомийлигига эътибор бермаслик

7

Провизорнинг роли: қисқа маслаҳат алгоритми

Витаминларни беришда қуйидагиларни аниқлаш муҳим:

- Қабул қилиш мақсади (профилактика / даволаш)
- Сурункали касалликлар мавжудлиги
- Бошқа препаратларни қабул қилиш ҳолати
- Турмуш тарзи (овқатланиш, стресс, уйқу)

Шунингдек, қуйидаги тавсияларни бериш зарур:

- қабул қилиш вақти;
- препаратлар ва компонентларнинг ўзаро мослиги;
- қабул қилиш курсининг давомийлиги;
- эҳтимолий ножўя таъсирлар.

Витаминларни тўғри қабул қилиш — бу нафақат препаратни танлаш, балки қабул қилиш режими, ўзаро мослиги ва дозаларига риоя қилиш ҳамдир. Провизор витаминли терапиянинг самарадорлиги ва хавфсизлигини оширишда муҳим ўрин тутди.

Гормонал мувозанат: организмда нима содир бўлади?

Қалқонсимон без гормонлари, D витамини етишмовчилиги, ёшга боғлиқ ўзгаришлар ва ҳатто чарчоқни ширинлик билан «босиш» одати — буларнинг барчаси инсоннинг умумий ҳолати билан бевосита боғлиқ мавзулар. Аммо организмдаги оддий ёшга боғлиқ қайта тикланишни қайси ҳолатда бузилиш белгисидан ажратиш мумкин? Эндокрин саломатлик билан боғлиқ шу ва бошқа муҳим масалалар ҳақида тиббиёт фанлари номзоди, эндокринолог-врач Раушания Бегишева билан суҳбатлашдик

Озода Пулатова

— Бугунги кунда қалқонсимон без касалликлари қанчалик кенг тарқалган?

Қалқонсимон без билан боғлиқ муаммолар ҳақиқатдан ҳам бутун дунёда кенг тарқалган. Ўзбекистон учун йод танқислиги масаласи айниқса долзарб, чунки йод қалқонсимон без гормонларини синтез қилиш учун зарур. Ушбу гормонлар организмдаги деярли барча модда алмашинуви жараёнларида иштирок этади ва организмнинг ҳар бир ҳужайраси фаолиятига таъсир кўрсатади. Шартли равишда уларни асосий модда алмашинувини «ишга туширадиган калит» деб аташ мумкин. Шу билан бирга, қалқонсимон без касалликларининг сабаблари фақат йод етишмовчилиги би-

лан чекланмайди. Овқатланиш, жумладан, организмнинг етарли миқдорда оқсил билан таъминланиши, инфекциялар ва бошқа омиллар ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бугунги кунда биз қалқонсимон без касалликлари, жумладан, аутоиммун тиреоидит билан мурожаат қилаётган беморлар сони ортиб бораётганини ҳам кузатмоқдамиз.

— 40 ёшдан кейин доимий терлаш, иссиқлик ҳисси ва чарчоқ нималар билан боғлиқ бўлиши мумкин?

Бунинг бир нечта сабаби бўлиши мумкин. Терлаш баъзан D витамини етишмовчилиги ва кальций алмашинувининг бузилиши, шунингдек, қалқонсимон без гормонларининг ортиқча

ишлаб чиқарилиши билан боғлиқ бўлади. 40–45 ёшдан кейин жинсий гормонлар даражасидаги ўзгаришлар ҳам муайян роль ўйнаши мумкин. Шунинг учун бундай белгиларни фақат ёш билан боғлиқ деб ҳисоблаб қўймаслик керак — уларнинг аниқ сабабини ўрганиш муҳим.

— «Эркаклар климакси» мавжудми?

Тўғрироғи, ёшга боғлиқ андроген етишмовчилиги ҳақида гапириш керак. Ёш ўтиши билан эркакларда тестостерон ишлаб чиқарилиши аста-секин камаяди. Бу либидо ва жинсий функциянинг пасайиши, вазн ортиши, шишлар, юқори даражада чарчоқ, иш қобилияти ва энергиянинг пасайиши билан намоён бўли-

ши мумкин. Эркак спорт билан шуғулланиш, дўстлари билан учрашиш ёки ҳатто кундалик уй юмушлари билан шуғулланишга ҳам аввалгидек хоҳиш сезмаётганини пайқаш мумкин. Бундай белгилар кузатилганда мутахассисга мурожаат қилиш зарур.

— Ширинлик «қувонч гормонлари» даражасини оширади, деган гап ростми?

Унчалик эмас. Ширинлик ҳақиқатан ҳам организмни глюкоза билан тез таъминлайди — у энергиянинг осон ўзлаштириладиган манбаи ҳисобланади. Шунинг учун инсон қисқа муддатли кўтаринкиликни ҳис қилиши мумкин. Аммо бу чарчоқ муаммосини ҳал қилмайди ва яхши кайфиятни сақлаш усули ҳисобланмайди.

Бундан кўра уйқу, жисмоний фаоллик, куёш нури, тўғри ва тўйимли овқатланиш, яқинлар билан мулоқот, сеvimли машғулотлар ва ҳаётга ижобий муносабат анча муҳим. Кайфиятни фақат битта таблетка ёки витамин билан яхшилаб бўлмайди — саломатлик ва эмоционал ҳолат кўп жиҳатдан ҳаёт тарзи ва кундалик одатларимизга боғлиқ.

Давоми — подкастда! QR-кодни сканерланг ва тўлиқ версияни YouTube’да томоша қилинг!

ИЖТИМОЙ ТАРМОҚ-ЛАРИМИЗ

Telegram

Facebook

YouTube

Instagram

LinkedIn

@ASKLEPIYDISTRIBUTION
@ASKLEPIYGROUP9813
ASKLEPIYGROUP
ASKLEPIYGROUP
ASKLEPIYGROUP

PHARMAZETA@ASKLEPIYGROUP.UZ
+998 78 150-85-69
ТОШКЕНТ ШАХРИ,
ОЛМАЗОР ТУМАНИ,
БАЙРОКТОЛ КУЧАСИ, 15

Бош муҳаррир:
Екатерина Доронкина

Катта муҳаррир:
Марьям Суюнова
Озода Пулатова

Таҳририят жамоаси:
Марьям Суюнова
Озода Пулатова
Камилла Мусаева
Камила Рахманова
Валерия Гришина
Алёна Липатова
Нигина Мурадова

Арт-директор:
Владимир Казанцев

Макетлар дизайнери:
Рашид Якубов

Саҳифалаш дизайнери:
Тимур Михеев

Обуна ва тарқатиш бўлими:
+99897 150 87 04
pharmazeta@asklepiygroup.uz

Нашр материаллари «ASKLEPIY Group»
МЧЖ менежерларининг муаллифлик
ҳуқуқини ҳисобга олган ҳолда тайёрланди

Сон №7
Типография: «Uniking» МЧЖ
Тираж: 1 000 дона.

Даврийлик: йилига 12 марта
Нашр, саҳифалаш, дизайн учун масъул
редактор: Доронкина Е.

«PHARMAZETA» газетаси Ўзбекистон
Республикаси Президенти девони
қошидаги оммавий коммуникацияларда
рўйхатга олинган.

Рўйхатга олиш гувоҳномаси
№1458 12.02.2022 дан.

Редакциянинг фикри чоп этилган
материаллар муаллифларининг
фикрига мос келмаслиги мумкин.

Материаллар ўқилганда «PHARMAZETA» га
жавола қилиниши шарт.

Реклама материалларида жойлаштирилган
маълумотлар учун редакция жавобгар эмас.

Ушбу маълумот фақат тиббиёт ва
фармацевтика соҳаси мутахассислари
учун мўлжалланган.

ИСТАЛГАН **РИНОКСИЛНИ** ХАРИД ҚИЛ

Kia SONET

АВТОМОБИЛИ СОҲИБИГА АЙЛАН

Акция муддати: 15.04.26-31.12.26

ЎЗБЕКИСТОНДА 2025 ЙИЛНИНГ ОТС
ПРЕПАРАТЛАРИ ОРАСИДАГИ
ЭНГ ЯХШИ БРЕНД (IQVIA)

ЮТУҚЛИ ЎЙИНДА ИШТИРОК ЭТИНГ!

МИНИМАЛ ҲАРАКАТЛАР БИЛАН АВТОМОБИЛЬ ЮТИБ ОЛИНГ:

1 та Риноксил қадоғини
харид қилинг*

Чекни ҳамда қадоқнинг маркировка
томонини суратга олиб, ботга юборинг

Чекни ўйин якунигача
сақлаб қўйинг

*харид қилинган қадоқлар сони чекланмаган

Шаҳрингиздаги исталган дорихонадан харид қилинг ёки OXYmed.uz орқали онлайн буюртма беринг.